

Slava Bogu na višavah in mir ljudem na zemlji!

Naši poganski predniki so verjeli, da je zima čas, ko zagospodujejo zli duhovi, bogovi teme, mraza in hudobije; ti duhovi sovražijo svetlobo, zato jo preganjajo in jo hočejo uničiti, da bi človeški rod propadel. Zato so s strahom opazovali, kako so se z nastopom zime dnevi vedno bolj krajšali, noči pa postajale vedno daljše. In po njihovem verovanju so v teh dolgih zimskih nočeh divjali hudobni duhovi in prinašali ljudem vse hudo: nesreče, pomanjkanje, bolezni, mraz in smrt. Verovali so tudi, da so hudobni duhovi v času zime in noči posebno radi obsedli ljudi, da so počenjali vsakovrstne zločine. Tako so v strahu prosili bogove, naj vrnejo ljudem svetlobo. In ko so opazili, da postajajo dnevi spet daljši, noči pa krajše, so obhajali zmago svetlobe in dobrote z veselimi obredi in pojedinami.

Včasih te dni se nam je zazdelo, kakor da so imeli naši predniki prav. Od vsepovsod smo slišali posebno te zadnje tedne, v nastopajoči zimi, same slabe novice o prevratih, uporih, državnih udarih, pobojih med političnimi skupinami, ki jim gre samo za oblast, o potresih, o vojni, povodnih, hudih železniških nesrečah, stavkah in gospodarskih težavah: kakor da bi se bili zli duhovi zares v tem času posebno razbesneli. Toda v nas ne smeta prevladati pesimizem in strah pred bodočnostjo. Končno vendarle vedno zmagata svetloba in dobrot, pa naj se zdi njuna zmaga še tako težko izbojevana in še tako zakasnela. Naš človeški meter za čas je kratek, božji je mnogo daljši. Samo Bog ve, kdaj je kakšna stvar dozorela. Mi se pre-radi vdajamo nestrpnosti, ker je v nas premalo zaupanja, Bog pa ne pozna nestrpnosti, ker je neskončno moder in vseveden ter vidi tudi tisto v bodočnosti, česar mi s svojimi omejenimi razumskimi možnostmi ne moremo videti vnaprej in ne uginiti.

Bog, ki je najvišje Dobro, največja Moč in najgloblja Modrost, je dal svojim angelom na prvo sveto noč jasno oznaniti svetu tisto, kar zahteva od človeškega radu, tisto, po čemer naj se ravna: Slava Bogu na višavah in mir ljudem na zemlji, ki so blage volje! Ljudje naj bi nikoli ne pozabili, da biva nad nami Bog, ki je neskončno dober in skrbi za svoje otroke — za ves človeški rod — a tudi neskončno pravičen. Zato ne bo dopustil, da bi za stalno zmagalo na svetu zlo. Dopušča ga, ne samo zato, da preizkuša ljudi, ampak zato, ker pušča ljudem prosto voljo, tudi hudobnim, in prav zato prepušča ljudem, da se ob Njegovi pomoči sami bore z zlom. Če bi samo s svojo voljo eliminiral vse sile teme, vse zlo s sveta, bi

(Nadaljevanje na 2. strani)

Cerkev na Opčinah v snegu

f.to M. Magajna

Vesele božične praznike

in srečno ter uspehov

polno novo leto

želi naročnikom,

bralcem, sodelavcem in vsem Slovencem

NOVI LIST

RADIO TRST A

• NEDELJA, 24. decembra ob: 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Prenos sv. maše iz župne cerkve v Rojanu; 10.15 Poslušali boste... Od nedelje do nedelje na našem valu; 11.15 Oddaja za najmlajše: »Berač Lazar«. Pravljičica (Radivoj Rehar). Igra R.O.; 12.00 Nabožna glasba; 12.15 Vera in naš čas; 13.00 Kdo, kdaj, zakaj... Odmevi tedna v naši deželi; 14.45 Popevke za nedeljski popoldan; 15.30 Božični motivi z vsega sveta; 16.00 Koncert operne glasbe. Vodi Oskar Kjuder. Sodelujejo sopranistka Nada Vidmar, tenorist Rudolf Franci in basist Ladko Korošec. Igra orkester Glasbene Matice iz Trsta; 17.30 Prijatelji zborovskega petja (Janko Ban); 18.30 Kino, včeraj in danes (Sergij Vesel); 21.00 »Betlehemska pastirja« (Milica Prisojnik - dramaturginja Lojzka Lombar). Izvaja R.O.; 21.45 Slovenske ljudske motive izvaja na citre Viktor Tovornik; 22.10 Božič v glasbi vseh časov; 22.30 Pred jaslicami; 24.00 Prenos polnočnice iz župne cerkve v Bazovici.

• PONEDELJEK, 25. decembra, ob: 8.30 Slovenske božične pesmi; 9.00 Prenos sv. maše iz župne cerkve v Rojanu; 10.00 Glasbene božične razglednice; 11.15 »Živi Jezušček«. Mladinska zgodba (Zora Piščanc). Igra R.O.; 14.45 Priljubljene melodije; 15.30 »Ta sveti dan — veseli dan«. Božična igra (Andrej Drabosnjak - Bruno Hartman); Igrajo člani SG v Trstu; 10.50 Pojejo »Slovenski madrigalisti« pod vodstvom Janeza Boleta; 19.30 »Božični praznik: kako je nastal, kako ga praznujejo po svetu« (Rafko Vodeb); 20.50 Pripovedniki naše dežele: Vinko Beličič: »Božična spoved«; 22.00 Slovenski solisti. Pianist Marijan Lipovšek; 22.55 Poje zbor »Sant'Ignazio« iz Gorice pod vodstvom Stanislava Jeričija.

• TOREK, 26. decembra, ob: 9.00 Missa maranensis; 10.00 »O današnjem prazniku sv. Stefana«; 11.00 »Hudi stric«. Dramatizirana zgodba (Josip Stritar - Mihaela Sarič). Igra R.O.; 14.45 Pojeta Mahalia Jackson in Harry Belafonte; 15.45 Simfonični koncert; 17.00 Božični koncert Zveze cerkvenih zborov iz Trsta pod vodstvom Zorka Hareja in Dušana Jakomina; 17.40 »Mirna pota«. Povest (Fran Saleški Finžgar - Desa Kraševac). Igra R.O.; 19.10 Plošče za vas, quiz oddaja. (Danilo Lovrečič); 20.30 Jakov Gotovac: »Ero z onega vseta«, opera v treh dejanjih.

• SREDA, 27. decembra, ob: 12.10 Liki iz naše preteklosti: »Jakob Raspet in Jože Strauss«; 13.30 Glasba iz filmov in revij; 17.20 Odvetnik za vsakogar, pravna posvetovalnica; 17.40 »Mirna pota«. Povest (Fran Saleški Finžgar - Desa Kraševac). Igrajo člani R.O.; 18.30 Ljudske pesmi, pripravlja Zmaga Kumer. Tretja oddaja: »Ta dan je vsega veselja«; 19.10 Zdravniška posvetovalnica (dr. Rafko Dolhar); 20.30 Simfonični koncert (približno ob 21.20) Za vašo knjižno polico.

• CETRTEK, 28. decembra, ob: 12.00 Tri in ena — sobotni variete; 17.20 Pregled zgodovine italijanskega slovstva. Marija Kacin: »Torquato Tasso«; 18.00 Goriški polifonski zbor pod vodstvom Cecile Seghizzi; 19.10 Pisani balončki, radijski tednik za najmlajše; 20.30 »Mesec dni na kmetih«. Komedijska v petih dejanjih (Ivan Sergejevič Turgenjev - Josip Vidmar). Igra R.O.; 22.30 Skladbe davnih dob.

• PETEK, 29. decembra, ob: 12.10 Gospodinja nakupuje (prof. Tone Penko); 13.30 Glasbeno potovanje okoli sveta; 17.20 Ne vse, toda o vsem — radijska poljudna enciklopedija; 17.40 »Mirna pota«. Povest (Fran Saleški Finžgar - Desa Kraševac). Igra R.O.; 18.00 Poje zbor »Jacobus Gallus« iz Trsta pod vodstvom Ubalda Vrčbca; 18.30 Koncerti v sodelovanju z deželnimi glasbenimi ustanovami. Ansambel »Slavko Osterc« iz Ljubljane pod vodstvom Iva Petriča; 19.10 Novele XX. stoletja: France Bevk: »Štirje vinarji«; 20.30 Gospodarstvo in delo; 20.45 Koncert operne glasbe.

• SOBOTA, 30. decembra, ob: 12.00 Iz starih časov, pripravil Lojze Tul; 13.30 Semenja plošče; 14.45 Pojeta: Francoise Hardy in Claudio Villa; 15.00 Glasbena oddaja za mladino; 16.00 Avtoradio — oddaja za avtomobiliste; 16.10 Pregled slovenske dramatike. Pripravila Jože Peterlin in Josip Tavčar. Romantično-realistična ljudska igra s petjem. Prizore iz del: »Stari Ilija« Ignacija Borštnika, »Legionarji« Frana Govekarja in »Rokovnjači« Frana Govekarja po Jurčičevem in Kersnikovem romanu igra R.O.; 17.40 Slovenski znanstveni delavci z univerze: Franko Piščanc: »Avtomatika in sodobna industrija«; 17.50 Cecilijanka, revija goriških pevskih zborov; 19.10 Družinski obzornik (Ivan Theuerschuh); 20.50 Tri in ena

ŠE ENA MONARHIJA V ZATONU

Državni udar, s katerim je skušal 27-letni grški kralj Konstantin odstraniti diktatorsko vlado grških polkovnikov, je — kot kaže razplet dogodkov — klavirno propadel. Medtem ko pišemo, se kralj in njegova družina še vedno nahajata v Rimu, kamor sta se zatekla z letalom, ko je postalo jasno, da kraljev poskus ni imel nikake možnosti za uspeh.

V poslopju grškega veleposlaništva v Rimu, kjer prebiva Konstantin, so se te dni vrstili obiski raznih grških političnih in drugih osebnosti, ki so posredovali med ubežnim kraljem in vlado, da se kočljivi položaj tako ali drugače uredi. Grška vlada sicer hiti izjavljati, da ne gre za nobena pogajanja, češ da niso potrebna, ker je kralj sam, prostovoljno zapustil državo.

Medtem se svetovni tisk obširno razpisuje o ozadju najnovejših dramatičnih dogodkov v Grčiji in se v javnosti vedno bolj utrjuje prepričanje, da se je kralj Konstantin pravzaprav ujel v past, ki so mu jo spretno nastavili polkovniki v vladi. Nobena skrivnost ni, da sedanja grška vlada ne uživa simpatije pri zahodnih državah, včlanjenih v Atlantskem paktu. Zato so te države, zlasti ZDA, nanjo pritiskale, naj si prizadeva, da bi bil v državi kmalu spet obnovljen demokratični, parlamentarni režim. Kot piše turinska »La Stampa«, je zunanji minister Pipinelis 9. t. m., ob svojem odhodu na zasedanje zunanjih ministrov Atlantske zveze v Bruslju predložil kralju osnutek sporazuma, ki ga je dosegel v okviru vlade in ki ga je nato sporo-

čil svojim kolegom v Bruslju. Sporazum je predvideval sprejem nove ustave, ki bi obnovila parlamentarno demokracijo, takojšnjo vključitev v vlado nekaj ministrov, ki bi ne bili vojaki, nadaljnjo vključitev v vlado novih ministrov spomladi leta 1968, ustavni referendum poleti 1968 in končno razpis splošnih političnih volitev.

A Pipinelis je komaj prišel v Bruselj, ko so polkovniki sklenili, da je napočil trenutek odločilne akcije. Poskrbeli so, da so ljudje z dvora prepričali kralja, naj začne izvajati svoj, že prej pripravljen načrt o državnem udaru, ki je seveda bil polkovnikom dobro znan. Konstantin je nasedel in njegov poskus je propadel, ker so polkovniki pripravili protiukrepe. S tem so z enim zamahom ujeli dve muhi: znebili so se kralja ali vsaj hudo omajali njegov ugled, kolikor ga je še imel, in hkrati preprečili obnovo demokracije.

Vse to se sliši kot v pravljici ali groteski, če hočemo. Če pa pomislimo, da je usoda vsega javnega življenja v Grčiji danes v rokah nekaj deset in stotin vojaških častnikov, ki že konstitucionalno ne morejo imeti poslušnosti za politiko in demokracijo, se nič ne čudimo, da to, kar se nam zdi danes pravljico ali grotesko, dejansko ustreza resnici. Naj bo nadaljnja usoda kralja Konstantina takšna ali drugačna, je pa že danes gotovo, da se je mož v vsej tej zadevi samo osmešil. Tudi ta monarhija gre torej k zatonu, ker se je izkazala za nepotrebno in demokratičnemu razvoju celo škodljivo.

Novo leto - dan miru

Na praznik Brezmadežne je papež ukazal razposlati svojo posebno mirovno poslanico vsem vladam in državnim poglavarjem na svetu, vsem velikim mednarodnim organizacijam in vsem glavarjem drugih veroizpovedi. V poslanici predlaga Pavel VI., naj se od 1. januarja 1968 dalje obhaja vsak novoletni dan kot »dan miru« po vsem svetu.

Še pred prazniki bo papež sestavil posebno molitev za mir, ki naj se moli po

SLAVA BOGU NA VIŠAVAH IN MIR LJUDEM NA ZEMLJI!

(Nadaljevanje s 1. strani)

moral hkrati vzeti ljudem dobrino svobodne volje in s tem bi jim vzel najvišjo dobrino. Slava Bogu na višavah pomeni, da naj bi ljudje ne pozabili, da biva nad njimi Bog. Nobena druga dobrina, za katerimi se pehajo, ne more nadomestiti Boga in njegovih zakonov.

Ti zakoni pa so strnjeni v drugi del angelškega oznanila: mir ljudem na zemlji, ki so blage volje! Miru so zmožni samo dobri ljudje blage volje, ljudje, ki so sposobni in voljni ljubiti! Zato Bog hoče, da smo dobri, da ne delamo krivice, kajti iz krivice se rodi vse hoteno človeško zlo, tudi vojna, celo tista, ki bi jo mogli označiti za pravično, samoobrambno vojno, kajti povzroči jo krivica. Zato naj bi ljudje ne delali krivice svojim soljudem in narodi ne drugim narodom: prenehalo naj bi individualno, pa tudi kolektivno zatiranje in izkoriščanje. To je tisto, kar hoče Bog od človeštva z oznanilom, ki ga je položil v usta angelom. To je smisel tega angelškega oznanila: ne mir, ki ga narekuje krivica, mir ječe in pokopališč, ampak mir pravice, mir svobode, mir dobrote.

Naročnike, ki še niso poravnali naročnine, opozarjamo, naj to store čimprej. Poravnajo jo lahko ali na upravi lista ali po poštni položnici, ki jo dobe na vsakem poštnem uradu.

Uprava

vsem svetu. V prvem delu poslanice se papež obrača na vse ljudi dobre volje, naj z molitvijo in dejanji širijo misel o človeškem bratstvu in sporazum med narodi. Drugi del se tiče bolj katoliškega sveta, ki ga papež poziva, naj z vsemi sredstvi podprejo njegova prizadevanja. Mir bo vedno bolj ogrožen, dokler ne bo v srcih sedanjega in prihodnjega rodu prevladal čut resnice, pravice, svobode in medsebojne ljubezni, zaključuje papeška poslanica, ki je dobila velik odziv po vsem svetu.

Izdajatelj: Engelbert Besednjak • Glavni urednik: Engelbert Besednjak • Odgovorni urednik: Drago Legiša • Tiska tiskarna »Graphis« — Trst, ulica Sv. Frančiška 20 — telefon 29-477

Slovenski problemi v deželnem svetu

Med razpravo o deželnem obračunu za leto 1966 in proračunu za leto 1968 je bilo v deželnem svetu te dni govora tudi o problematiki slovenske skupnosti v Italiji.

Zahteve komunistov

Obširno je o teh vprašanjih govoril zlasti komunist Šiškovski v svojem poročilu o deželnem obračunu. Slovenska vprašanja nadalje obravnavajo štiri resolucije komunistične skupine. Prva poudarja, naj dežela zahteva od rimske vlade, da natančno določi, katere pristojnosti ima dežela za vprašanja Slovencev. Druga resolucija predlaga, naj dežela zviša prispevke slovenskim ustanovam; tretja zahteva, naj dežela po-

čarstvo na Tržaškem in pojasnila glede dejanskega spoštovanja ter zaščite koristi in pravic slovenske manjšine.

Tudi na te resolucije je odgovoril predsednik Berzanti. Prvo in zadnjo je zavrnil, druge pa sprejel kot priporočilo.

Pozivi demokristjanov in socialistov

Trije krščanskodemokratski svetovalci in trije socialistični svetovalci so predložili skupno resolucijo, ki jo objavljamo v celoti, ker gre za zahtevo pripadnikov vladnih strank in ker jo je predsednik Berzanti v imenu deželne vlade sprejel. Resolucija se glasi: »Deželni svet jemlje z zadovoljstvom na znanje, da se postopno rešujejo vprašanja, ki zadevajo slovensko narodno manjšino, in da v to smer vodi natančna obveza politične večine. Zato deželni svet poziva deželni odbor, naj: 1. s pomočjo posebnega urada pri predsedništvu stalno spremlja vprašanja slovenske narodne manjšine, tudi z namenom, da se določijo morebitna potrebna posredovanja na vsedrjavni ravni; 2. zviša in razširi prispevke manjšinskim kulturnim, športnim in dobrodelnim organizacijam; 3. okrepi z večjimi denarnimi sredstvi kmetijstvo na Tržaškem in Goriškem. Končno svet izraža željo, da se odstranijo ovire, ki onemogočajo ustanovitev slovenske strokovne šole v Trstu.«

ZARADI DANASNJE DVOJNE ŠTEVILKE BO PRIHODNJA ŠTEVILKA «NOVEGA LISTA» IZŠLA V ČETRTOK, 4. JANUARJA 1968. Uprava

sreduje v Rimu, da se odpre slovenska strokovna šola v Rojanu, in zadnja, naj dežela predlaga pristojnemu ministrstvu v Rimu ustanovitev slovenske osnovne in srednje šole v Beneški Sloveniji.

Na vse resolucije je odgovoril predsednik deželne vlade Berzanti. O prvih treh je dejal, da jih deželni odbor sprejema kot priporočilo, o slovenskih šolah v Beneški Sloveniji pa je izjavil, da bo zadevo še proučil.

Prizadevanja Slov. skupnosti

Deželni svetovalec Skerk (Slov. skupnost) je predložil pet resolucij. Prva obravnava vprašanje Londonskega sporazuma in Posebnega statuta za narodni manjšini. Resolucija poziva deželno vlado, naj pojasni, kakšna je bila njena zakonodajna in upravna dejavnost v zvezi s Posebnim statutom, ter hkrati zahteva, naj dežela takoj posreduje pri predsedniku republike, pri predsednikih poslanske zbornice in senata ter pri osrednji vladi, da se izdajo še v tej zakonodajni dobi vsi tisti ukrepi, ki so potrebni za izvedbo Posebnega statuta.

Druga resolucija zahteva, naj dežela zviša prispevke slovenskim ustanovam, tretja naj dežela posreduje, da se avtocesta za Trst, ki se sedaj konča pri Štivanu, podaljša do tržaškega пристanišča in hkrati poveže s cestnim omrežjem proti Ljubljani in Reki. Ostali resoluciji zahtevata ustanovitev eksperimentalnega središča za cvetli-

ZIVAHNO DELOVANJE

Izvoljeni poslanci, v parlamentu ali v deželnem zboru, bi morali stalno zastopati svoje volivce v zbornici; tako vsaj misli povprečni državljani in ima tudi prav, ker s svojimi davki svoje zastopnike tudi dobro plačuje.

Mnogi poslanci pa se ne potegujejo enako dobro za tiste, ki so jih poslali v parlament, marveč se čestokrat poživljajo na svoje dolžnosti iz drugih osebnih koristi. K sejam v zbornico jih kratkomalo ni.

Tako se je zgodilo tudi prejšnji petek. V zbornici so razpravljali o vladnem predlogu glede neke amnestije državnim uslužbencem. V dvorani je bilo navzočih, reci in piši, samo šest poslancev. Proti poldnev so jo še ti pofulili skozi vrata. V zbornici je ostal, poleg predsedstva, en sam poslanec, in sicer opozicijski govornik Santagati. Vneto je napadal, v grobni tišini, vladni predlog in je na koncu prav tako vneto tudi — sam sebi ploskal. Kaj pa je drugega hotel, revež, ko ga ni nobeden poslanec poslušal, ker so bili vsi odsotni.

Poskus prevrata v Alžiriji

Kmalu po propadlem poskusu državnega udara v Grčiji je treščila v svet vest, da je nekaj podobnega nastalo tudi v drugi sredozemski državi, v Alžiriji. Tu so se vladi predsednika Huarija Bumediene uprli polkovnik Tahir Zbiri, nekdanji načelnik generalnega štaba alžirske vojske, in nekateri častniki prvega in najmočnejšega vojnega okrožja, ki ima svoj sedež v mestu Blidi, kakih 70 kilometrov oddaljenem od Alžira.

Upornike, pa so čete, ki so ostale zveste vladi, po kratkem boju premagale in s tem preprečile državni prevrat. Listi pišejo, da ima največ zaslug za zatrtje upora Said Abid, poveljnik prvega vojnega okrožja, ki je bil sicer dober prijatelj Tahira Zbiri, a se je v kritičnem trenutku postavil na stran predsednika Bumediene. Said Abid pa je kmalu nato napravil samomor. Uradno so sporočili, da je tako ravnal, ker se mu ni posrečilo preprečiti prelivanja krvi.

Okoliščine njegove smrti so vsekakor zagoneetne.

Polkovnik Zbiri, ki je bil znan partizanski poveljnik v boju proti francoskim okupatorjem, se je s svojimi tovariši umaknil v gore in ga vladne vojaško-policijske sile še niso ujele.

NOVO SRCE JE ODPOVEDALO

V četrtek zjutraj je umrl Louis Washkanski, trgovec v Capetownu, ki so mu pred nekaj tedni z operacijo zamenjali srce. Vstavili so mu srce mladega dekleta, ki se je smrtno ponesrečilo pri cestni nesreči. Toda uresničila se je napoved zdravnikov, da bo nastopila glavna kriza šele čez nekaj tednov in da se bo tedaj pokazalo, če je bolnikov organizem »sprejel« novo srce. Zdaj se je pokazalo, da ga ni. Vendar je bil to samo prvi poskus. Zdravniška veda bo, upajmo, končno vendarle zmagala tudi v tem.

ODNOSI MED ZRN IN SFRJ

Predstavnik zahodnonemškega zunanjega ministrstva je te dni izjavil, da se bodo v drugi polovici januarja začela pogajanja za obnovo diplomatskih odnosov z Jugoslavijo. Kot znano, je vlada Zahodne Nemčije pretrgala pred 10 leti diplomatske odnose, ker je Jugoslavija priznala vlado Vzhodne Nemčije.

TEDENSKI KOLEDARČEK

24. decembra, nedelja: Adam in Eva
25. decembra, ponedeljek, Božič, Rodan
26. decembra, torek: Stefan, Zlatka
27. decembra, sredo: Janez, Vanek
28. decembra, četrtek: Nedolžni otroci, Neva
29. decembra, petek: Tomaž, Vojan
30. decembra, sobota: Evgen, Genka

EST v hudi krizi

V Bruslju so se sestali zunanji ministri držav Evropskega skupnega tržišča in razpravljali o prošnji Velike Britanije za spremembo članice. Kot je bilo pričakovati, je Francija odločno odbila predlog, da se začne razprava o pogojih, pod katerimi bi Velika Britanija lahko postala članica Skupnega tržišča. Pet držav, in sicer Nemčija, Italija, Belgija, Nizozemska in Luksemburg, je glasovalo za predlog, naj se začne pogajanja, Francija pa je bila proti. Ker ni bilo soglasnosti, predlog ni prodr.

S tem je bil Evropskemu skupnemu tržišču zadan hud udarec, katerega posledice še ni mogoče natančno predvidevati.

HAROLD HOLT UTONIL

V nedeljo je zginil v morskimi vodah ob svoji vili pri mestu Port Sea avstralski ministrski perdsednik Harold Holt. Državnik je bil star 59 let. Bil je odličen plavalec in ljubitelj podvodnega športa. Pripadal je liberalni stranki, ki skupno s kmečko stranko sestavlja avstralsko vlado.

—0—

POSVETOVANJE V VARŠAVI

V Varšavi so se sestali zunanji ministri evropskih vzhodnih držav in razpravljali o položaju na Srednjem vzhodu. Jugoslavijo je zastopal zunanji minister Nikežić.

I Tržaškega

Gledališka razstava v Kulturnem domu

V sredo, 20. decembra, je bila v prostorih Kulturnega doma svečana otvoritev razstave »Temelji slovenskega gledališča«, ki jo prireja slovenski gledališki muzej iz Ljubljane ob stoletnici ustanovitve Dramatičnega društva. Razstava je bila odprta v Ljubljani, v Mariboru, v Celju in se zaključuje v Trstu.

V otvoritvenem nagovoru je dr. Bratko Kreft podal kratek pregled razvoja gledališča na Primorskem. To so bile v prvi razvojni fazi predvsem »manifestacije slovenskega jezika in slovenske zavesti«, ki so se pojavljale od štandreja mimo teatraličnega nastopa Janeza Svetokriškega tja do prvih čitalnic v Trstu. Že leta 1880 je pripravil Trst svojo prvo slovensko predstavo v gledališču in leta 1907 je bila v Narodnem domu prva predstava, ki je ni pri-

pravilo več Dramatsko društvo, temveč že poklicno Slovensko gledališče v Trstu.

Pot Slovenskega gledališča je nato šla neverjetno hitro naprej in navzgor vse do današnjih dni, razen dvajsetletnega krvavega pod fašizmom. Zgodovinska dokumentacija tržaškega in vseh ostalih slovenskih gledališč je bogato in pregledno zbrana na omenjeni razstavi.

—0—

OB NOVI PESNIŠKI ZBIRKI »GMAJNA«

Ob izidu nove pesniške zbirke Vinka Beličiča, ki nosi naslov »Gmajna«, je Društvo slovenskih izobražencev priredilo v ponedeljek, 18. t. m., v svojih prostorih v ul. Donizetti srečanje z avtorjem nove zbirke. Po uvodnih besedah društvenega predsednika prof. Peterlina je o Beličičevem literarnem delu spregovoril prof. Martin Jevnikar. Nato je sam avtor prebral nekaj pesmi iz nove zbirke in pri vsaki kratko orisal okoliščine in čas, v katerem je nastala.

Pesniško zbirko, ki jo je opremil Robert Hlavaty, je izdala založba revije Mladika. Tiskala jo je tiskarna Graphis. Naprodaj je v vseh slovenskih knjigarnah v Trstu.

ZA ZDRUŽENO KMEČKO ORGANIZACIJO

Udeleženci občnega zbora Zveze malih posestnikov, ki je bil v Trstu v nedeljo, 17. t. m., so sklenili, da se bo njih organizacija združila s Kmečko zvezo.

Tako Kmečka zveza kot Zveza malih posestnikov sta bili ustanovljeni leta 1950. Do leta 1956 sta obe zvezi delovali ločeno, mnogokrat ne samo v ostri medsebojni konkurenci, temveč celo v odprti polemiki. To je bila posledica političnega razkola, ki je na Tržaškem nastal ob resoluciji Informbiroja. Leta 1956 je zaradiboljšanja političnega ozračja med levimi silami prišlo do ožjega sodelovanja dveh organizacij.

Predstavniki obeh zvez upajo, da bo združena organizacija zajela v svoj krog čimveč slovenskih kmetov na Tržaškem.

Grudnova proslava v Nabrežini

Prosvetno društvo »Igo Gruden« iz Nabrežine je priredilo v nedeljo, 17. t. m., vsakoletno tradicionalno proslavo slovenskega pesnika, nabrežinskega rojaka, po katerem se društvo imenuje. Najprej je Igor Tuta spregovoril nekaj izbranih besed o liku in literarnem delu Iga Grudna, nato pa je z občutkom prebral nekaj Grudnovih pesmi. Stanko Kosmina je zatem prebral sestavek, ki ga je bil napisal pred 15 leti za celovski Mohorjev koledar in v katerem opisuje nabrežinsko obalo, njeno neposredno zaledje in nabrežinski Breg. Sestavek je predvsem zato pomemben, ker navaja stara slovenska imena posameznih predelov Brega in njegove bližnje okolice, ki sta zaradi urbanističnega in turističnega razvoja v zadnjem desetletju že v znatni meri spremenila nekdanjo podobo.

Sledil je nastop moškega zbora »Fantje izpod Grmade«, ki je pod vodstvom dirigenta Iva Kralja zapel šest pesmi. Ponov-

no smo ugotovili, da so požrtvovalni in navdušeni pevci tega zbora s pridnim in vztrajnim vežbanjem že dosegli lep napredek in da spadajo že med boljše slovenske zборе v zamejstvu. Veliko zaslug ima seveda pri tem dirigent Ivo Kralj.

Dvorana je bila kar dobro zasedena in je tako govornika kot pevce nagradila z navdušenim ploskanjem.

Obisk Staneta Severja

V torek je bil gost prosvetnega društva Stane Sever, prvak ljubljanske Drame in prav gotovo eden največjih živečih slovenskih gledaliških igralcev. Poslušalcem, ki so se zbrali v še kar lepem številu, je mojstrsko posredoval odlomke iz slovenske in svetovne literature. Prijazno je tudi odgovarjal na vprašanja, ki so mu postavljali nekateri poslušalci. Bil je vsekakor pomemben kulturni obisk, kakršnih si še želimo.

8., 9. STEV. ZALIVA

Te dni je izšla 8.-9. številka revije »Zaliv«, ki se tokrat predstavlja slovenskim bralcem z zares pestro in bogato vsebino. Svoje prispevke objavljajo med drugimi Pavle Merku, Edvard Kocbek, Marko Kravos, Boris Pahor, Pavel Štrajn, Radoslava Premrl, Savina Remec in Danijela Nedoh. Od tujih piscev sodelujeta Francois Fontan in Gustavo Buratti.

Več prispevkov je takšne vsebine, da bodo zaradi svoje aktualnosti gotovo široko odjeknili med slovensko javnostjo.

Izšla je decembarska številka »Mladike«, z božično in drugo aktualno vsebino. Izšla je tudi druga številka »Literarnih vaj«.

PREJELI SMO

Drugo pismo

Seveda, zakaj pa ne? Tudi meni je prav, dragi kolega, ki mi odgovarjaš na straneh nedeljskega Primorskega dnevnika, da se najina večletna diskusija prenese v javnost. Saj gre za stvari, ki so bistvene za vsakogar izmed nas, ne glede na to ali je akademik, uradnik, trgovec posestnik ali kaj drugega. Predvsem gre za dva različna svetovnonazorska svetova, v katerih se vsi vrtimo. Problem volivcev Adrije in problem delavnosti v SAK Jadranu sta šele drugotnega značaja. Pa tudi ne gre na tem mestu mešati obeh problemov, ker sta si po značaju različna.

Vedno ko se govori na univerzi med italijanskimi kolegi o Adriji, je govora o Slovencih, o slovenskih volivcih, celo o slovenski manjšini, zakaj Adria, kot sem to že zadnjič zapisal, ima svojo določeno poslanstvo, ki ji ga nihče ne more osporavati, saj ima zanesljiv krog svojih volivcev in ni vezana na muhavost kakršnekoli politične smeri. Danes so prišli socialisti v UGI-ju od svoje kandidate in kdo mi zagotavlja, da ne bodo jutri na vrsti Slovenci? Vidiš, kolega, ta minimalna stabilnost je izrednega pomena za Adrijo. In še nekaj. Ko je govora o UGI-ju, se ne govori o Slovencih, ker je to Unione Goliardica Italiana in si ne more dovoljevati, da bi predstavljala Slovence. Glede tega mislim, da sva si edina. Ti le trdiš, da predstavljata Slovence dva slovenska kandidata na tej listi. Toda njuna pozicija je labilna, je odvisna od volje političnega vodstva omenjene liste, ne od volivcev. Poglejva zato število slovenskih glasov za UGI. Saj ni tajnost, kajne, kdo od Slovencev je volil in kdo ni, saj sva oba skrbno pregledovala volilne zapise. Odštej od celotnega števila letošnjih slovenskih volivcev glasove Adrije, pa dobiš skoraj točno število slovenskih glasov za UGI, ki pade, priznava po pravici, kar precej pod 70. To se pravi, da sta slovenska kandidata prejela marsikak italijanski glas. Koga tedaj zastopata Iskra in Gombač v Predstavniškem svetu? Slovence? In Italijani, ki so jima zaupali glasove? Morda mi boš odvrnil, da zastopata interese enih in drugih, ker se po svetovnonazorski liniji eni in drugi ne razlikujejo. Toda kje je tu specifično slovensko predstavništvo, ki je za nas Slovence bistveno važno? Saj ne zanikam, da ni kroga slovenskih volivcev, ki zaupajo svoje predstavništvo omenjenima kandidatom. Toda gledano iz širšega zornega kota se le pokaže tista razlika med Slovincem, izvoljenim na slovenski listi, in Slovincem, izvoljenim na italijanski listi. Razlika, ki jo tudi Italijani sami občutijo, ko pravijo: da je Adria »la lista della minoranza etnica«. Toliko o Adriji. Jadran pa je nekaj čisto drugega in ni imel nikoli vpliva na potek volitev na univerzi, niti v času povezave vseh slovenskih akademikov mimo njihovega svetovnonazorskega prepričanja. Prijatelji Adrije se vedno najprej volili slovensko listo, ne pa najprej kandidate, ker bi se v obratnem primeru lahko popolnoma mirno pridružili kaki večji italijanski listi brez vseh sitnosti in težav ob volitvah. Zato menim, da govor o Jadranu ne spada v ta članek.

Za konec bi Ti, dragi kolega, prav sine ira et studio povedal še to, da se okrog Adrije prav nič ne počemo nad izgubo, saj smo dosegli, kar smo hoteli, število volivcev pa je povsod padlo skoraj na polovico. Več vzroka za jok ima UGI, ki je izgubil od sedmih sedežev kar dva. In še to. Praviš, da je nedelavnost Jadrana, ki ga je razbila Adria, kriva za praznino in malomarnost v vrstah slovenskih akademikov. Veliko, morda preveliko odgovornost nalagaš na ramena Jadranu. Toda o tem, če hočeš, kdaj kasneje. Za zdaj pa Te lepo pozdravlja

Igor Tuta

BOŽIČNO VZDUŠJE

Kot vsako leto, tako je tudi za te praznike poskrbela občinska uprava za primerne božično razsvetljavo po glavnih mestnih ulicah. Z raznobarnimi električnimi žarnicami so okrasene ulice od Korna preko Travnika in Korza do pokrajinske palače. Tu in tam stoje tudi razsvetljena božična drevesa, ne samo v mestu, ampak tudi v Podgori, Pevmi in v Štmavru. Na Travniku še stoji cel gozd božičnih smrečic naprodaj; proti koncu tedna bodo ležali pod nogami še samo zeleni ostanki smrekovih vej. Na Gradu pa bo žarela zvezda repatica tja do Svetih treh kraljev.

Po ulicah je že začel živahen vrvež — saj je trinajsta že v žepu in tudi decembrska plača bo prišla, vsaj za državne uslužbenke, že 22. pred prazniki. Zato so pa tudi trgovine dobro založene in vabijo »trinajste lirice« kar nevidoma iz žepov, posebno še, ker so letos kar trije praznični dnevi skupaj, kdor ne praznuje še Janeza v sredo.

Pa vsakomur še tega privoščimo, saj so božiči samo enkrat v letu!

GORISKE RIBE

za viljo in za silvestrovo

Božič in Novo leto vse pričakuje, koliko stotov glavatcev ali čevolov bodo potegnili tržiški ribiči iz morja. Stara navada je že, da mora biti za viljo in za silvestrovo tudi morska riba na mizi.

V starih časih so pa cvrli za božič še rajše postrvi. Nikjer ni bilo tako okusnih kot v Soči; saj so jih celo cesarju na Dunaj pošiljali, posebno pikčaste iz Kobarida in sinje iz soške struge pod Gorico. Mlade postrvice so gojili v Pevmici, po dveh letih so jih pa umni ribiči spustili v Sočin tok. Polagoma pa je ta okusna »goriška« riba zginila.

Zdaj je pa goriška ribiška družina sklenila, da bo zarod postrvi zopet obnovila po starih pravilih. Zato je že spustila v vodo deset tisoč kosov zaklodka, ki se bo, kot upajo, razpasel v bogat zarod ene najslastnejših evropskih rib.

Manifestacije za protosinhrotron

To čudno besedo, odkrhnjeno tudi za dva prva zloga, ki pomeni bodoči čudežni jedrski stroj v Doberdobu, pozna pri nas že vsak šolar. Kako bi ne, ko se pa neprestano govori in piše o protosinhrotronu in Doberdobu kot njegovem sedežu.

Od njega si nekateri obetajo razcvet goriškega gospodarstva, drugi so bolj previdni. Vsekakor pa bi že gradnja za 500 milijard lir in poznejša zaposlitev osebja, ki bi dajala kruha približno 20.000 ljudem, pomenila za našo pokrajino prvovrstno gospodarsko rešitev — če ne omenjamo zdaj naših stalnih pomislov o raznaroditvi doberdobske planote.

Za protosinhrotron v Doberdob se potegujejo vse krajevne gospodarske in upravne ustanove in tudi mladina, ki vidi ob njem možnost bodoče zaposlitve. Danes teden je sklenil pokrajinski odbor, da bo sklical v začetku januarja vse župane in poslance iz goriške pokrajine, ki naj soglasno terjajo postavitev tega največjega evropskega elektro-jedrskega podjetja v Doberdobu.

V tem smislu je razvila uspešno agitacijo tu Zveza goriških industrialcev.

Gradiška sicer ne spada med slovenske vasi, da bi pisali o njenih dogodkih. Vendar je četrtkovo srečanje med italijansko-furlanskimi in slovenskimi zbori postavilo tudi Gradiško v našo kulturno bližino. Na pobudo gradiškega pevskega zbora Torriana in krajevne turistične ustanove je bil pripravljen v četrtek pevsko folklorni večer v gledališču Coassini, na katerem so nastopali domači pevski zbor in slovenska zbor iz Gorice »M. Filej«, pod vodstvom dirigenta Klanjščka, in »L. Bratuž«, ki ga vodi Stanislav Jericijo. Dvorana je bila do kraja napolnjena z italijanskimi in slovenskimi gosti. Slovenske pevce je pozdravil

tajnik Torriane Colombi, nakar se je razvil živahen italijansko-slovenski spored. Poslušavce so najbolj vžgale »Zabe« in pa Bučarjeva »Da te ni,« ki so jo zapeli »Filejevci«. »Bratuž« je pa zelo nežno zapel »Oh, Mura, Mura«.

Po koncertu so domači pevci povabili goriške Slovence na zakusko. Tu je spregovoril čustvene pozdravne besede dirigent Narciso Miniussi. Goričani so pa povabili Gradiškane na obisk v Gorico, kjer bodo že prihodnji mesec nastopili v Katoliškem domu. Nato so zbori kar tekmovali v izmenjavi navdušenih pesmi, da je bilo slovo že kar prenašlo.

Kdor je smotrno opazoval to srečanje italijanskih in slovenskih zborov, mora priznati, da je bilo spontano in pristrčno ter v duhu popolne in neuradne enakopravnosti.

Posebno pobudo so sprejeli študentje goriških višjih srednjih šol. V ponedeljek in torek so hodili v povorkah po mestnih ulicah in so zahtevali, naj pride protosinhrotron v Doberdob. Seveda je pri teh manifestacijah prišlo do kakih res zgolj študentovskih nastopov, na primer da so se usedli po sredi Korza od Stande do karvarne Garibaldi in so ovirali ves promet. Vendar bodo morda slišali v Rimu tudi glas mlajšega rodu, ki se poteguje za bodoči košček kruha.

In kako upravičeno, to je izzvenelo iz razgovorov pri okrogli mizi v soboto zvečer v pokrajinski dvorani. Državni podtajnik Ceccherini je razumljivo povedal, da se Evropska zveza za jedrsko raziskovanje ne more še odločiti, ker Italija s svojimi pontodbami še vedno niha med Doberdobom in Nardójem v južni Italiji. Zakaj se dokončno ne odloči, tega pa ni povedal; marsikaterim visokim osebam leži Jug bolj pri srcu. Zato se bo vsa reč s protosinhrotronom spet zavlekla. Govorijo, da bo odločitev padla šele v marcu, če ne celo kasneje.

Iz Goriške

Pomembno kulturno srečanje

Krmin: Z OBCINSKE UPRAVE

Občinska uprava je v zadnjem času marsikaj uredila v prid občanom. V ta namen je bila potrebna marsikatera intervencija pri višjih oblasteh. Zadnje čase se je mudil v Rimu občinski odbornik Ivo Prinčič. Posredoval je glede telefonskih in cestnih zvez. V kratkem bo napeljan telefon iz Krmina do gostilne Sirk. Tam bo tudi nameščena javna telefonska celica.

Vsi občinarji so tudi zadovoljni, ker je končana in asfaltirana cesta do Plešiva. Nekoliko se je pa vse zaustavilo pri turistično razgledni cesti na griček sv. Kvirina. Gradnja bi se že bila morala začeti, pa je posegel vmes uradni šimel, ker so nastali pri deželni upravi dvomi, ali je to stara cesta, ki jo je treba samo popraviti, ali bo to popolnoma nova cesta in je potem vsa zadeva drugačna. V tem zadnjem slučaju bi se morale zediniti vse stranke in se domeniti, da ne bo poznejših očitaj, v katero vrsto pravzaprav spada ta cesta. Če jo priznajo kot staro, bo morda v prvi polovici prihodnjega leta že končana.

Začeli so se gibati tudi krminski mizarji obrtniki. Njihove lične izdelke je pokazala zadnja razstava pohištva pod okriljem ESA, to je ustanove za podpiranje obrtništva. Na razstavi so pohištveni izdelki urejeni »ambijentalno«, to se pravi tako, da ima ogledovalec brž jasne pojme, koliko prostora zavzame vsak kos. Razstava je imela lep uspeh.

Števerjan:

VRTEC — JAVNA DELA

V nedeljo je marsikdo izmed staršev sprevidel, kolikšnega pomena je delovanje otroškega vrta za marsikatero števerjansko družino. To pa ne samo v vzgojnem smislu, ampak tudi drugače, ker vrtec razbremeni dosti družinskih mater skrbi, ki bi jih sicer imele s svojimi malčki.

Koliko se naši malčki nauče pod skrbnim vodstvom obeh čč. šolskih sester Silverije in Kristine, je pokazala nedeljska zaključna prireditve. Mali junaki so prav pogumno nastopali v prizorčkih, petju, deklamacijah, da se je tej in oni mamici kar oko zaiskrilo.

Letos obiskuje vrtec 30. otrok. Občinska uprava, ki vzorno skrbi, da vrtec uspeva, je uredila tudi prevoze otrok v šolo in domov. Otroški vrtec bo imel zdaj dva meseca počitnic. Z marcem bo pa spet odprt in bo svoje plodno delovanje še razširil. Za vse to gre zasluga in zahvala sedanjemu županstvu.

Občinska uprava ima v načrtu tudi preureditev javne razsvetljave po vsej občini.

Kmalu bomo dobili tudi novo cesto, ki bo zelo važna za domače potrebe. Vezala bo Ščedno in Križišče; šla bo skozi Drago in čez Vrh. Cesta bo zgrajena na deželne stroške.

Kot božično in novoletno voščilo bodo zažarele s števerjanskega vrha proti Gorici številne električne žarnice, razpostavljene v obliki piramide.

Nürnberška „železna devica“

Bram Stoker — Prevedel F. J.

■ 8 ■

Vsenaokrog po dvorani pa so bila razpostavljena ali pa so visela razna mučila. Ob pogledu nanje se je človeku stisnilo srce. Amelia je postala ob pogledu na ta strašna orodja, ki so služila samo za to, da je človek storil človeku hudo, čisto bela v obraz. Vendar na srečo ni omedlela. Da bi

si nekoliko opomogla, je nehote sedla na enega izmed mučilnih stolov, in ko se je tega zavedla, je s prestrašenim krikom skočila pokonci. Zdaj je zares skoraj omedlela. Bilo jo je nekoliko sram, in tako sva oba trdila, da se je tako prestrašila zaradi prahu, ki se je prijel njene obleke, in gospod Hutcheson je sprejel to opravičilo z veselimi smehom.

Toda glavni predmet v tej dvorani groze je bila naprava, ki je bila znana pod nazivom »Železna devica« in ki je stala skoraj v sredini. Imela je grobo obliko ženske postave, česar pa človek skoraj ne bi spoznal, če bi ne bil tisti, ki jo je izdelal, naslikal na sprednji strani, tam kjer naj bi bila glava, nekaj, kar je spominjalo na ženski obraz. Vsa naprava je bila močno zarjavljena in zaprašena. Tam, kjer naj bi bil trebuh, je bil pritrjen obroč, in zanj je bila privezana vrv, ki je bila navita čez majhen valj, pritrjen vrh lesenega stebra. Paznik jo je nekoliko napel in nam tako pokazal, da ima naprava na sprednji strani nekaka vrata, ki so se odprla, ko se je vrv napela. Zapirala pa so se od spodaj. V notranjosti je bilo ravno dovolj prostora za enega človeka. Vrata so bila zelo debela in težka, ker je moral paznik napeti vse svoje sile, pri čemer mu je služil še valj, da jih je odprl. Ta njihova teža je bila preračunana na to, da so se sama zaloputnila, če je tisti, ki je napenjal vrv, popustil pritisk.

V notranjosti je bila naprava popolnoma razjedena od rje, in videti je bilo, da to ni bila samo rja, ki se s časom zaje v železo; ta bi se ne bila mogla zajesti tako globoko. To je bila rja od krvi, ki je bila pre-

lita v tem mučilu! Šele ko smo videli notranjost, se nam je namreč razodel peklen-ski smisel te naprave. Vanjo je bilo vdela-nih več dolgih in močnih konic, širokih ob vznožju in ostrih na koncih, ki so bile nameščene tako, da so morale v hipu, ko so se vrata zaloputnila, prebosti žrtvi oči, srce in trebuh.

Ko je Amelia to videla, je zares omedlela, da sem jo moral nesti po stopnicah navzdol na zrak in jo položiti na klop zunaj. Tam je počasi spet prišla k sebi. Kako živo je doživljala vse tisto, dokazuje dejstvo, da nosi moj najstarejši sin rdeče znamenje na prsih, in vsa družina je prepričana, da izvira to od tistega obiska njegove matere v mučilnem gradu v Nuernbergu, in od groze, ki jo je občutila ob pogledu na železno devico.

Ko je bilo Ameliji boljše, sva odšla nazaj v zgornjo dvorano. Hutcheson je še vedno stal pred železno devico, ki ga je očitno pripravila do filozofiranja, in takoj, ko naju je zagledal, nama je razodel svoje misli:

»Mislim, da sem se nekaj naučil medtem, ko je bila gospa v nezvesti. Verjemite mi, da smo mi na naši strani velike luže še daleč zadaj. Doslej sem mislil, da bi nas lahko Indijanci kaj naučili o mučenju ljudi, zdaj pa vidim, da se lahko skrijejo pred evropskimi srednjeveškimi sodniki. Konice v tej devici tule so še vedno vrazje ostre, čeprav jih je rja od tistega, kar je ostalo na njih, že močno razjedla. Dobro bi bilo, če bi si naši ljudje, ki imajo uradno opraviti z upornimi Indijanci, nabavili nekaj primerkov te igrace in jih poslali v rezervacije, da bi pregnali trmo iz rdečekožcev in jim dokazali, kako visoko jih presega taka stara civilizacija. Prav rad bi stopil za kako minuto v to škatlo, da bi videl, kako se človek počuti v njej!«

(Dalje)

Spomenik skladatelju Mariju Kogoj, ki so ga pred kratkim odkrili v Kanalu

Spomini iz prve svetovne vojne

♦♦♦ 79 ♦♦♦♦♦ V RUSKEM UJETNIŠTVU ♦♦♦♦♦ Inž. J. R. ♦♦♦

Medtem sta se Sonja in Nina zmenili, da zapojeta kozaško »Kozaki pod Karpati«. Nina je spremljala, obe pa sta imeli srebrnočista soprana in nežne glasove. Pesem je daljša, mnogo kitic z vedno istim refrenom. Ena kitica z refrenom je: »Naprasno kazačka žena maladaja večerom i utrom na sever gledit...

Ana aždajet z daljokovo kraja vot, on moj mili kazak priletit...

Zaman kozaška mlada žena zvečer in zjutraj na sever gleda.

Ona pričakuje z daljnega kraja glej, moj mili kozak prileti...

Oj pole, pole, pole,
oj pole pod Karpati,
tam belija
kazačkija kosti ležat.

Oj polje, polje, polje,
oj polje pod Karpati,
tam leže bele
kozaške kosti.

Se bi ostal v gosteh in še nadalje poslušal otožne pesmi, če ne bi imel vremenslovske službe. Vstal sem in se začel od-

pravljati. Tedaj me Sonja prime za rokav in pravi, da bi rada obiskala prijateljico, neko Bauer v sosedni nemški vasi. A potreben je voz. Ali bi jaz lahko uredil? Odgovoril sem, da bo šlo težko, a da bom govoril z ravnateljem. In res sem govoril še isti večer. Ravnatelj je bil čisto zadovoljen, da vzamem begunko in ju odpeljem. Rekel je, da se bomo gotovo ustavili pri Bauerjevih, ki imajo tri lepa, pridna in bogata dekleta. Naj si kar eno zagotovim. Po zaključenem opazovanju po 1. uri popoldne se lahko odpeljeva in bi do 7. ure zvečer bila lahko doma. — Takoj sem potrkal pri Feldšerjevih in povedal, da jih naslednji dan ob 2. uri popoldne odpeljem z begunko.

Obisk pri nemških kolonistih

Omenil sem že, da je bila v Besarabiji močna nemška kolonija. Koliko je bilo teh kolonistov? Od 7 besarabskih okrajev so bili v enem — Ackermannu — v večini, imeli pa so svoje vasi tudi v drugih okrajih. Naselili so se v desetletjih okoli leta 1800, to je nekoliko pred in nekaj po Napoleonu. Naseljevanje se je začelo že v dobi, ko je nad Besarabijo vladala še Tur-

čija. Ta je prišla k Rusiji leta 1812. Kolonisti so prihajali v velikih skupinah, organizirani, z lastnimi obrtniki, kot krojačem, kovačem, mizarjem, čevljarjem itd. Spremljal jih je vedno tudi pastor, ki je kakšenkrat pri njih ostal ali je imel verske obiske pri drugih kolonistih. Kolonisti so bili luteranske vere, doma večinoma iz Brandenburškega. Potujoči pastori so skrbeli, da so imeli vsi sv. pismo v obliki žepnega molitvenika. Imeli so tudi verski organizacijski list. Govorili so skoraj čisto književno nemščino, saj jim ni nobeno narečje mešalo jezika in so bili viri za jezikoslovje sv. pismo in verski list, služba božja, vedno v književni nemščini. (Dalje)

Gaspari: Trije kralji

Beneška Slovenija - Kanalska dolina

Čedad: STARA PROGA

Čedad ali Staro mesto je nekaka prestolnica za vso podmatajursko ravan in naše gore. Kot taka bi seveda morala imeti tudi primerne prometne zveze. Toda ni povsem tako; z brdovitega sveta v dol so slabe. Z ravnine v Čedad so tudi redke. Pa še od teh so bile v zadnjih časih nekatere v nevarnosti, da jih bodo ukinili.

Najbolj se je govorilo, da bodo ustavili ves promet na železniški progi Videm-Čedad, češ da ta proga donša samo zgubo železniški upravi. Ta trditev se nam zdi čudna, ko se pa vsak dan redno vozi po njej dosti ljudi na svoja delovna mesta. Priznamo, da je bržkone tovorni promet manjši kot včasih, ker so ga prevzela avto-

mobilska podjetja. Toda, menimo, javne prometne proge so v javni blagor, ne pa da državni ali kaki drugi kraji polnijo predale. Zato morajo ostati tam, kjer so potrebne. Med te spada tudi železniški odcep iz Vidma do Čedada.

K sreči je to mnenje prevladalo tudi na pristojnih mestih, ki so se odločila, da bodo to progo še nadalje obdržala v prometu.

Tavorjana:

OBČINSKA DEJAVNOST

Občinska uprava je sklenila najeti nekaj posojil, da uredi nekatera najnujnejša javna dela. Med drugim je sklenila, da bo s posojilom desetih milijonov lir asfaltirala cesto Ronki-Tojan. Za kanalizacijo v Drejanu in Tamorah bo porabila dva milijona lir.

Poprave pa je potrebna tudi osnovna šola v Drejanu; šoli v Tojanu in Tavorjani sta brez centralne kurjave. Tudi za te potrebe je sklenil občinski svet poskrbeti in bo v ta namen prosil za državno podporo. Poleg teh del so sklenili občinski možje, da bodo pojačali javno razsvetljavo in da

Razveseljiva je tudi pripravljenost zasebne bo zgradilo športno igrišče.

nih posestnikov za skupni blagor. Več gospodarjev iz Ronk je dalo na razpolago deželni upravi 7 hektarjev zemlje za poskusne nasade. Gozdni inšpektorat bo tam nasadil 9 tisoč iglastih drevesc, ki hitro rastejo. Po štirih letih bodo godna za presajanje. Takrat bodo posestniki dobili tudi svojo zemljo spet v svoje roke.

Med zasebniki v občini se opaža tudi živahna stavbena delavnost. Nekateri si bodo gradili nove hiše, drugi pa bodo stare preurejali. Tudi te samosvoje pobude so hvalevredne!

Čenta:

NOVA PROGA

Že zadnjič smo pisali, da bo nova avtobusna proga povezovala Tersko in Soško dolino. Italijansko-jugoslovanska mešana komisija je sprejela na Reki ta predlog, ki naj bi se kmalu uresničil.

Avtobus bo vozil, vsaj tak je načrt, dvakrat na teden iz Čente ali Tarčente v Bovec. Proga bo šla iz Čente po slikoviti dolini hudournega Tera preko Njivic in po samotni cesti za strmim Breškim Jalovcem do obmejnega prehoda Uče in dalje v Žago ter Bovec. Vožnjo na tej progi bo prevzelo podjetje Stefanutti iz Njivic.

Nova avtomobilska proga, ki je ena izmed najbolj slikovitih v naši deželi, bo zlasti poleti privabila dosti turistov v obe dolini.

Iz Gorice

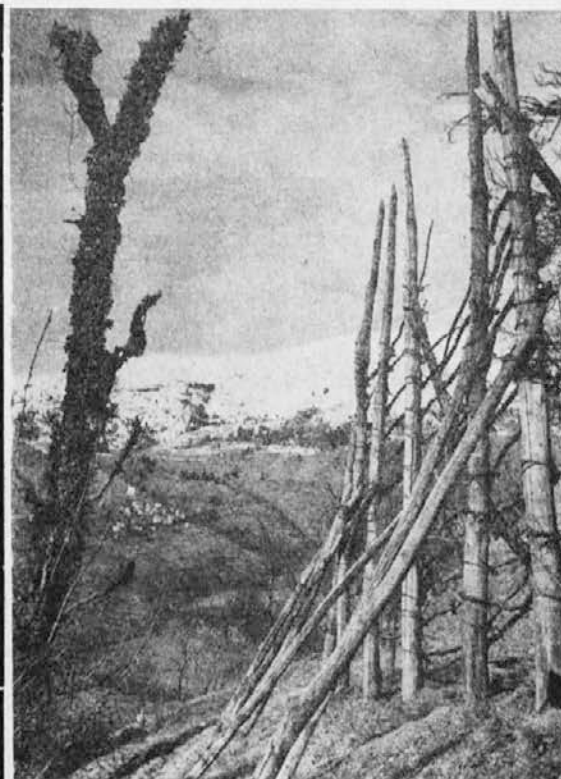
VEČER SLOVENSKE KNJIGE

V klubu »Simon Gregorčič« je bil včeraj zvečer zanimiv kulturni večer posvečen slovenski knjigi in naši izdajateljski dejavnosti.

Uvodno besedo je imel časnikar Jože Koren, urednik Jadranskega koledarja, ki je ob izidu istega govoril o vsakoletnih knjižnih zbirkah in koledarjih.

Svoja mnenja o knjigah in založništvu so povedali tudi predstavniki slovenskih založb: Prešernove iz Ljubljane, Mohorjeve iz Celja, Mladinske knjige iz Ljubljane in Založništva tržaškega tiska iz Trsta. Te založnice so sodelovale pri izdaji knjig, ki so letos izšle obenem z Jadranskim koledarjem.

Nekateri poslušavci so ob zanimivih izvajanjih izrazili mnenje, naj bi imeli še kako podobno predavanje, ki bi zajelo v pregled ves naš zamejski tisk in založništvo.

Trčmun - Matajur

f.to Magajna

»TA VESELI DAN ALI MATICEK SE ZENI«

Tri stoletja so botrovala ti komediji, tri revolucije so ji dajale vedno nove življenjske sokove: konec osemnajstega veka je privabil premetenega Matička k življenju, sredina devetnajstega mu je dala stopiti na »očitni oder«, naša doba ga je spoznala za svojega in mu odprla pota v vsa slovenska gledališča, ljudska in umetniška, in poskrbela je za nove natise besedila, ki naj bi bili kar najbolj zvesti izvirniku, pa naj gre že za po-

Vesele božične praznike in srečno novo leto vsem obiskovalcem in prijateljem

želi

**SLOVENSKO GLEDALIŠČE
V TRSTU**

pularno ali znanstveno izdajo; francoska revolucija je dala Linhartu pobudo in pogum, da se po svoje zapel in po naše povedal to, kar je namenil Beaumarchais Francozom; nove sape, ki so pripravljale mračne dogodke 1848, so mu dale spregovoriti na glas; leta po naši revoluciji so šele uveljavila osamljene glasove prejšnjih obdobij, da nas Matička ni treba biti sram, da je naš, da je njegovo mesto vselej in na slehernem odru, s katerega se sliši slovenska beseda.

GOSTOVANJE SLOVENSKEGA GLEDALIŠČA V TRSTU

Luigi Pirandello

(komedija v treh dejanjih)

V petek, 22. decembra ob 19. uri v Puli
v soboto, 23. decembra ob 20. uri na Reki

KULTURNI DOM

GOSTOVANJE SLOVENSKEGA GLEDALIŠČA DRAME IZ LJUBLJANE

Anton Tomaž Linhart

(komedija v petih dejanjih)

Režiser in scenograf: VIKTOR MOLKA

Asistent režije: MIROSLAV ZAJEC

Kostumograf: ALENKA BARTLOVA

Glasba: JANEZ B. NOVAK - BOGO LESKOVIC

Glasbeno vodstvo: BRANE DEMSAR

Lektor: MIRKO MAHNIC

v ponedeljek 25. decembra ob 17. uri ABONMA:
I. PONOVI TEV NEDELJSKI POP, SINDIKALNI
INVALIDSKI, v torek, 26. decembra ob 16. uri
ABONMA: OKOLIŠKI DIJASKI, v sredo, 27. decembra ob 20.30 uri ABONMA: PREMIERSKI
SPORTNI

Prodaja vstopnic vsak dan od 12. do 14. ure ter eno uro pred pričetkom predstav pri blagajni Kulturnega doma; ob nedeljah in praznikih samo eno uro pred pričetkom predstav. Rezervacije na tel. 73-42-65.

Ples - nov liturgični prijem

Že v stari zavezi so svečeniki plesali okoli skrinje zaveze. Ples ali bolje ritmično gibanje telesa je poleg petja sestavni del bogoslužja pri mnogih veroizpovedih.

V duhu sodobnih gibanj in povezav med različnimi veroizpovedmi skušajo uvesti nekateri katoliški liturgisti tudi nove obredne načine, ki so pri drugih že v rabi. Med te vrste liturgične prijeme sodi tudi ritmični ples v cerkvi.

Prvi poskus z njim so naredili 19. oktobra v dominikanski cerkvi na Dunaju. V začetku bogoslužja so razdelili vernikom besedilo in napev Sončne pesmi sv. Frančiška Asiškega. P. Pekarek je pa navzočim pojasnil, da se je nekaj mladih deklet in

fantov izučilo pod umetniškim vodstvom baleta kot izraznega sredstva. Skupina se imenuje Studio B. S telesnimi gibi skuša izraziti vsa človeška čustva tudi versko občutenje, evangeljske prilike in še bolj svetopisemske zgodbe.

V cerkvi je koreografska skupina s plesom izrazila misli Sončne pesmi namesto branja psalmov. Gibi plesalcev in plesavk v primernih oblačilih so globoko podčrtali z gibi bogoslužne besede in misli. Večina vernikov je novi način oziroma dodatek bogoslužja odobraval, ker ga je doumela.

Seveda, ta novi liturgični prijem ni možen pri mašnem obredu, pač pa pri vsakem drugem bogoslužju v cerkvi.

Sodobne božične navade

Navadili smo se, da najdemo v božični številki časnika članek o nekdanjih božičnih navadah. Zdi se nam lepo, ko beremo, kako so se naši predniki pripravljali na Božič in kako so na božični večer pokropili hišo, hlev z živalmi, kašče in sploh vse, kar je spadalo k domu, s kakšnimi obredi so čakali na polnočnico in kakšne potice so napekli za božične praznike. Ti obredi se nam zde lepi in pomenljivi, pa vendar jih ne posnemamo. Malo je modernih ljudi, celo na kmetih, ki bi na sveti večer še šli v spremstvu svojih otrok okrog z rožmarinovo vejico v roki in kropili dom z blagoslovljeno vodo. In malo je takih, ki bi se držali na sveti večer še kakšnih drugih pobožnih obredov. Moderni boj za višji standard in postopno razkristjanjenje življenja sta že skoro uničila tudi to.

Današnji povprečni človek pozna le še obrede, ki jih zahteva ta mehanična civilizacija in imitacija drugih, v katerih vidi ljudi uspeha. Istočasno, ko se mu zdijo starodavni obredi religioznega in folklornega značaja nesmiselni, se vda sam obredom, o katerih se ne zaveda, da so obredi na čast bogu izobilja. K takim novim božičnim obredom spada čim večja in čim bolj bogato okrašena smrečica, na kateri ne sme manjkati električne razsvetljave; bogata darila, in seveda neizogibni smučarski dopust, vsaj dvodnevni, v kakem modernem zimskošportnem središču, da se lahko potem baha znancem in znankam, kje je bil, in se ponaša z zagorelostjo višinskega sonca. Božič — to je takim ljudem samo

nekaj dni prostega časa in priložnost za zabavo in modno postavljanje.

Toda naša doba je prehodna, je krizna doba, doba prevrednotenja. Mislimo, da ji bo sledil čas, ko bo človek začutil, da ne more shajati brez višjih in globljih vrednot duhovnega in religioznega značaja. Ko bo spet ujel svoje notranje ravnovesje in se preobjedel tehnike, nad katero ima zdaj svoje veselje kakor otrok nad svojo bleščečo se mehanično igračo, vlakcem ali avtomobilčkom, bo začutil spet hrepenenje po globljem in bolj bistvenem. Takrat se bo vrnil k resničnim vrednotam in te mu bodo narekemale tudi novo obredno simboliko in nov življenjski slog. Gotovo je, da se moderni človek ne more nikoli več vrniti k starodavnim, naivnim in preprstim

božičnim obredom. Ustvaril pa si bo nove obrede in nove simbole, v katerih bo izražal svojo vero in svojo novo notranjo resnico, svojo novo duševno potrebo po Bogu in njegovi mistiki.

Danes so že ljudje, ki čutijo tako notranjo potrebo, in mislimo, da jih bo vsak dan več, kajti vsak dan več je razočaranec nad civilizacijo, ki občuduje in ceni samo tehniko in znanost, ki služi le tehniki. In ljudem s takim novim spoznanjem se morda ne bo zdelo blagosloavljanje doma v božični noči samo naiven folklorni obred.

IZ BOŽIČNE LITURGIJE

Za božični praznik navadno vsak mašnik daruje tri maše.

Malo je znano, kako so prišle v božično obredje kar tri maše. Srednjeveški liturgisti so razlagali ta starodavni običaj iz »trojnega« Kristusovega rojstva, ki so: prvo od vkov iz Očeta; drugo zgodovinsko iz Device Marije in tretje, mistično vstajenje naših duš. Ta razlaga je seveda le simbolična in nima temeljev v liturgiji, ker se niti v božičnih mašnih obrazcih ne razločuje to trojno rojstvo. Z zgodovinskega stališča, razen v drugem slučaju, tudi ni razumljiva ta razlaga.

Najbolj preprosta razlaga je pa ta, da so pomenile tri maše neko posebnost rimske liturgije. Vendar se pa tri maše niso obhajale že v začetku božičnega praznika.

V začetku V. stoletja je bila v navadi samo ena maša, in sicer zgodaj zjutraj. Mašo okoli polnoči so dodali pozneje v spomin dotodkov v betlehskem hlevcu. Najprej so jo upeljali v rimski cerkvi S. Maria Maggiore, kjer so imeli posnetek rojstne votline. Stari »Sacramentari«, knjige z molitvenimi obrazci pri polnočnici, imenujejo to mašo »ad Praesepe« ali »pri jasliah«. Jutrňnja maša se je darovala na čast sveti Anastaziji, katere god pade prav na 25. december. Pozneje so tudi to mašo vključili med tri božične; omenja pa se v molitvah tudi ta mučenka še danes.

Tri božične maše, ki so jih najprej vpejli v Rimu, so se kmalu razširile po vsem zapadnem svetu. Od 12. stoletja dalje pa daruje vsak mašnik za božič po tri maše. Najgloblje pa seže v verna srca, vsaj pri nas, še vedno polnočnica, ko se oglasi s kora »Sveta noč...« ali »Na polnoči grede...«

Šreča tišine

Po mestih in vaseh odmeva hrup motorizacije. Tovarniški stroji ropočajo, sto in več tonske lokomotive potresajo naše hiše, letala nam grmijo nad glavami.

A temu se ne moremo izogniti. To je davek tehniki, ki nam je za to ceno v mnogem olajšala življenje.

Ko bi znali ceniti tišino vsaj takrat, ko nam je mogoče! A kaj, ko se je bojimo! Slutimo, da bi se v tišini srečali sami s seboj, to je — s svojo praznino...

Zato vsak trenutek polnimo s hrúščem. Radio in televizija gotovo nista bila izumljena z namenom, da bi nam žrla živce. Mnogi pa mislijo, da sta posebno prikladna prav za to...

Pameten človek bo, ko bo nemira dovolj, izključil hrúšč in vključil tišino.

A tišina nikakor ni tiha. Tišina šepeta, kot pravi naslov neke knjige. Ne kriči, vendar dovolj razločno šepeta o lepšem, višjem, resničnejšem svetu.

Treba se je samo umiriti in prisluhniti njenemu ljubeznivemu šepetanju. Kmalu bomo odkrili nove svetove. — Svetonočna tišina najgloblje izpričuje to sveto resnico.

Čas in kraj svetega rojstva

V prvih treh stoletjih se kristjani sploh niso spraševali po letnici in dnevu Kristusovega rojstva. Kristus je bil predvsem Odrašenik in je zato ležalo težišče krščanskih

praznikov bolj na prazniku odrešenja, velike noči, kot pa na prazniku rojstva, Božiču.

Šele v 4. stoletju se je začela razprava o dnevu Kristusovega rojstva. Teologi in koledarniki so se ukvarjali s tem vprašanjem. Nekateri so postavili ta datum kar na 28. marec, drugi na 19. april, tretji pa kar na 20. maj.

Tem datumskim zmedam je naredil konec cesar Konstantin Veliki, ki je izdal proglas, naj se obhaja Kristusov rojstni dan dne 25. decembra. Pri tej odločbi se je oslanjal na rimski koledar, po katerem so ta dan praznovali poganski Rimljani god sončnega in vojaškega boga Mitra. Cesar je nameraval ohraniti stare datume praznikov, le vsebino je dal tem krščansko. Nekaj časa se Cerkev s tem datumom ni strinjala, pozneje, v 6. stoletju pa ga je sprejela in tako je ostalo do danes.

Vprašanje je tudi, ali je bilo božje Dete rojeno prav v pastirskem hlevcu. Prav trdnih dokazov za živinski hlevček kot rojstni kraj Kristusov nimamo. Večina umetnikov ga sicer slika kot kraj in scenerijo svetega rojstva, a niti v svetem pismu ni kraj opisan kot zunanji hlev ali napol zidana staja, ki jih na betlehskih poljanah niti ni bilo. Pač pa so tam okoli pastirji izsekali v mehek kamen dosti votlin, kamor so zganjali živino v mrzlih nočeh. Tla so bila po navadi nekoliko nižja kot vhod. Nastlali so jih s senom in listjem. V eni takih votlin — hlevov sta našla zavetje tudi Jožef in Marija, ko ju ni hotel Betlehem sprejeti pod streho.

Božični otroci

Desnica šoferja Karla je mlahavo držala za krmilo. Enakomerni tresljaji tovornjaka so ga skoraj uspavali. Njegovo prevoznopodjetje je strogo ukazalo, da mora biti na vozu poleg šoferja še en spremljevalec, posebno pri daljših vožnjah.

Danes je pa vozil Karel že od poldne sam na dolgi in samotni cesti. Tovariš Tomaž ga je na povratku prosil: »Saj mi dovoliš, da te pustim na končni postaji samega nazaj. Ani in otroci bodo zelo veseli, če pridem bolj zgodaj domov. Saj je sveti večer samo enkrat v letu.«

»Sveti večer — že zopet!« je zbadlo Karla. »Srečne praznike!« je zavpil Tomaž, ko je skočil na asfalt. Motor je zopet zabrnul in Karel je le iz veselih tovariševih oči spoznal, kakšno uslugo mu je naredil.

Srečne praznike! Kako lahko bi bili — če bi mu že zdavna ne umrla sreča. Dva sinova je imel — Franja in Karla — oba je požrla vojna. Bila sta še na pol otroka, ko sta šla z doma. Dosti let je že tega — o božiču se pa stare rane odpró. Kaj čaka danes starega Karla doma? — Molčeča žena, ki bo postavljala pod drevesce stare jaslice obeh sinov. Ona dva pa bosta napol poslušala, ali ne bodo zaškrpali koraki

Gaspari: Keganje

vračajočih se sinov in se bodo oglasili zvonki glasovi: »Oče, mati, tu sva...!«

Cesta se je vzpela v klanec. S trdim izrazom je pritisnil Karel na vzvod. Tovornjak se je na ovinku močno nagnil — pozor! Na robu ceste sta stala, oslepljena od žarke luči dva otroka. Mahala sta z ročicami. Komaj sta skočila vstran, ko je Karel z vso silo potegnil zavoro. Zadnji trenutek! Skočil je iz kabine na cesto. Iz teme je slišal drobne korake, kmalu sta obstala dva dečka pred njim.

»Bi naju vzel s seboj, gospod voznik?« sta moledovala.

»Kam bi pa rada šla nocoj?« je vprašal Karel bolj zadirčno, kot je hotel.

Mali je potegnil starejšega brata za rokav: »Daj, pojdiva, je jezen!« Starejši se je pa opogumil: »Domov bi radi — k mami.«

Ko je Karel še zvedel, da sta doma v vasi nedaleč vstran od glavne ceste, je brez besed dvignil mlajšega na sedež poleg krmila. Starejši je šam zlezal gor. Motor je spet zabrnul.

Karel je malo govoril z otrokoma. Pač pa sta malčka kmalu postala zgovorna. »Še en dan bi bila morala ostati pri stricu kovaču tam blizu gozda,« je začel starejši, »toda Lojzek je hotel na vsak način še nocoj domov.«

»Saj pride samo k vama Jezušček na obisk,« je zatrjeval mlajši.

»In potem — po Božiču?«, je vprašal stari šofer.

»O, potem pa morava zopet k stricu, če naju bo še sprejel.«

»Ali vaju nima rad?« je spraševal Karel. Lojzek je odkimal. »Nima rad — toda odkar ne more več očka delati, nas je doma vseh pet preveč.«

Molčali so. »Preveč,« — je tulil motor — »preveč.«

Novoletne voščilnice

V teh dneh hitijo težko obloženi poštni sli od hiše do hiše ter zavzeto porivajo v reže hišnih nabiralnikov božična in novoletna voščila. Vseh vrst so: papirna, vrezana v linolej, plastična; največ v obliki razglednic. Nekatere so res umetniško izdelane kot posnetki starih mojstrov ali celo Picassa; druge se kažejo kot samopuhel kič in nesmiselna risba, ki roma brž po prejemu v papirni koš. Voščilnice pa niso bile narejene vedno iz papirja. V muzejih lahko vidiš tudi voščila napisana na glinaste plošče, vrezana v les ali vjedkana v kovinaste plošče; druga so spet vtkana v sukno ali v usnje.

Stari Egipčani so si izmenjavali kot novoletna voščila iz žlahtnih kamenov izdelane svete hrošče, skarabeje ali stekleničice z dišavami. V Rimu so si pošiljali po sužnjih glinaste tablice z napisom »annus novus tibi felix sit« (naj ti bo srečno novo leto). Bogatini so si voščevali tudi s pozlačenimi lovorjevimi ali oljčnimi vejicami.

Tedaj in še tja do konca 15. stoletja niso znali razmnoževati novoletnih voščilnic, katekolicisbodi oblike. Vsako voščilo, bodisi na pergamen, svilo, ali na papir je bilo umetnina zase, izdelana na roko in z ne-

uničljivimi barvami. Ko so izumili lesorez in ksilografijo, se je navada novoletnih voščil namah razširila.

Tiskana novoletna voščila je pa vrgel kot prvi na trg izumitelj tiskarske umetnosti Johannes Gutenberg. Še pred svetim pismom je tiskal lepenkaste razglednice z voščilom (v srednjeveški nemščini): »Eyn gut selig newe Jar«, Eno dobro srečno novo leto. Tudi ta voščila so predstavljala še dragoceno redkost. Šele pred dobrimi sto leti so začeli izdelovati voščilne karte in razglednice v velikih nakladah.

Danes skoraj ne najdeš več količkaj razgledanega človeka, ki ne bi za praznike oddal na pošti kup voščilnih razglednic. Trgovci in podjetja so pa kmalu prišli na angleško navado, da »želijo srečne praznike in uspehov polno novo leto,« kar preko oglasov v časopisih. V angleških časnikih opaziš še danes, da si tudi zasebniki voščijo »vse najboljše«, kar s takim oglasom.

Poslovni ljudje morajo pač oddati in sprejeti na tisoče voščil in čestitk. Marsikomu se to zdi že prazna navada, ki povzroča samo napotje in papirne smeti. Mogoče pa je le, da tiči tudi v kakem takem običajnem voščilu košček resnične želje in srčne blagohotnosti do bližnjega.

Pogled z Napoleonove ceste

f.to Magajna

»Preveč,« se je domislil Karel in je pogledal po obeh, ki sta z žarečimi očmi zrla v daljavo.

»Tam!«, je dvignil starejši deček roko. »Tam v tisti hišici stanujemo!«

Šofer je obrnil vozilo na stransko pošodrano pot. V žarometih se je dvignila lesena hišica; pred njo se je avto ustavil.

»Seveda, tu smo,« se je smehljajal šofer Karel, ko so stopili v sobo, kjer so še tri sestrice sprejele oba brata. »Vaša dva sta me ustavila,« je pojasnjeval materi, »samo da bi prišla za časa k Jezusčku.« Mati je povabila Karla k skromnemu prigrizku. Ves se je otajal in je z zanimanjem poslušal, da se je oče ponesrečil in da ne bo več sposoben za delo. Življenje je postalo težko. Materin brat je vzel skoro proti volji osem in desetletna fantka k sebi, dokler ne bosta godna za vajenca v kaki obrti.

»Se bova morala spet vrniti k stricu kovaču, mamica?«, je vprašal mlajši.

»O, seveda, tudi očka v bolnišnici meni tako.«

Kmalu se je Karel dvignil. Družinski materi se je smehljaje zahvaljeval: »Vaši otroci so me božično navdahnili.«

Med vožnjo je o marsičem premišljal. Spominjal se je let trde žalosti in je sanjal o svetlejšem Božiču.

Ko je stopil doma v sobo, se je začudila žena njegovemu toplemu pogledu. »Poslušaj žena, kaj se mi je po poti dogodilo. Nekaj časa sem imel poleg sebe v avtu

dva dečka, prav taka, kot sta bila nekoč naša Karel in Tomaž. Tista dva potrebuje ta za nekaj let toplega domačega kotička. Kaj meniš, če bi ju vzela k sebi?»

Ženi so se oči kar odprle. »Da, Karel, da!« Preko streh malega mesta so se dvigale božične melodije — srce dveh osamljenih ljudi sta se čutili svobodnejši...

Prva polnočnica

(ODLOMEK IZ ZGODOVINSKEGA ROMANA)

Ko so bili pridelki na knezovih poljih okrog Krnskega gradu pospravljeni in je bila žetev dobro shranjena v škednjih — le skupine žensk so še med glasnim klepetanjem pulile repo in si pridno pihale v prezeble prste, ker je bilo že mrzlo — je knez Hetimar izpolnil svojo obljubo in dal duhovniku Majoranu na razpolago večje število svojih hlapcev, da bi mu pomagali pri gradnji kapele. Do tedaj je bila majhna kapela samo na gradu, toda Majoran je hotel postaviti še drugo, večjo, pod obronkom hriba, kjer je bilo dosti primernege lesa za tramovje. Odslej je gradnja, ki se je bila začela že v zgodnji jeseni, hitro napredovala. Ko je zapadel prvi sneg, je bila že skoraj končana; vendar je bilo treba kapelo, ki je bila velika in prostorna, olepšati tudi od znotraj. Tu so pa pomagale tudi knezova mati in žena Semidraga, pa tudi druge ženske z gradu in okolice, ki so se bile že dale krstiti, ali pa so imele ta namen. Pa tudi nekatere poganke so naskrivaj — da niso zvedeli njihovi poganški možje — prispevale kak lep kos platna za oltarno mizo ali za okras; bilo jih je sram, da bi zaostajale za kristjankami.

POGANI MRMRAJO

Bilo je že sredi decembra, ko je bila kapela končno končana in pripravljena tudi v notranjosti. Rezbar Žitmer, ki je bil že kristjan in je delal tudi za kneza, je bil izrezljal iz hrastovega lesa lep križ s križanim Jezusom, Majoran sam pa je naslikal na stene nekaj pobožnih slik. Zadovoljno se je smehljal, ko si je ogledoval čedno notranjost kapele. Iz okoliških vasi so prihajale gručice žensk z otroki in so se glasno čudile. Kaj tako lepega še niso videle. Tudi moških obiskovalcev ni manjkalo in med njimi je bilo precej poganov. Majoran jih je razločil od kristjanov že po tem, da jih po veliki večini ni poznal, kajti kristjane je poznal vse vsaj po obrazu, po večini pa tudi po imenu, saj jih je bil sam krstil. Pogani pa so tudi nosili okrog vratu obeske s simboli boga Kora in znamenja, ki so odvrčala nesrečo; čeprav je bilo tudi nekaj takih, ki so se tega pred njim sramovali in so si zato zatlačili obeske za kožuh, da jih ni bilo videti, so se drugi izzivalno postavljali z njimi ter ga sovražno gledali. Toda vedel je, da ti še niso najhujši. Najbolj zagrizeni sploh ni bilo blizu. Iz ponosa in sovraštva se niso podnevi niti pribli-

žali kapeli. Le ponoči se je včasih kakšen priplazil v bližino, da bi ugotovil — najbrž po naročilu vrača Kranjuha — kako napreduje gradnja in kako velika bo stavba. Morda bi jo bili poskušali celo zažgati — vsaj grozili so s tem — toda knez je dal ponoči stavbo zastražiti po svojih oboroženih hlapcih.

Cimbolj so se knez Majoran in kristjani veselili, da bo kapela skoraj dograjena, tembolj so mrmrali pogani. Vendar se jih Majoran ni bal. Vedel je, da je knez z vsem srcem vdan pravi veri in prav tako njegova žena in skoro vsa ostala družina, to pa je bila krepka opora za njegovo delovanje. Pogani se ne bodo upali odkrito upreti, četudi se hudujejo in pošiljajo ljudem, ki so pomagali pri gradnji, grozilna sporočila. Majoran se ni jezil nanje. Bolj so se mu smilili. Vedel je, da ravnajo tako samo iz zaslepljenosti in iz globoko zakoreninjene ljubezni do svojega Kora. Želel si je samo, da bi čimprej spoznali pravega Boga in mu izkazovali enako ljubezen in privrženost, kot ju izkazujejo krivemu bogu.

Ko je premišljeval, kdaj naj posveti kapelo in priredi v njej prvo službo božjo, mu je prišlo na misel, da bo prav kmalu praznik Kristusovega rojstva. Pomislil je, da bi bilo najprimernejše, da bi jo posvetil prav za sveti večer in opravil nato v njej polnočnico, h kateri bi povabil kneza in njegovo družino ter vse kristjane iz kolic. Ta misel ga je močno razveselila in kar navdušila. Sedel je na svojo pohlevno kobilo in hitro odjahal na grad, kjer je bil do poletja tudi prebival. Sele poleti si je dal zgraditi kočjo blizu kraja, ki ga je bil izbral za kapelo, kajti vedel je, da bo tako lažje prišel v stik s preprostim ljudstvom, kakor če bi bival v gradu. Marsikateremu siromaku je bilo malo nerodno zahajati v grad.

Tokrat se mu je zdelo, da stopa njegova kobila kar prepočasi, zato jo je skušal nekajkrat pripraviti do hitreje hoje s tem, da jo je plosnil po plečih. Toda namesto da bi hitreje stopila, je samo obrnila glavo nazaj in ga začudeno pogledala, češ kaj pa to pomeni?

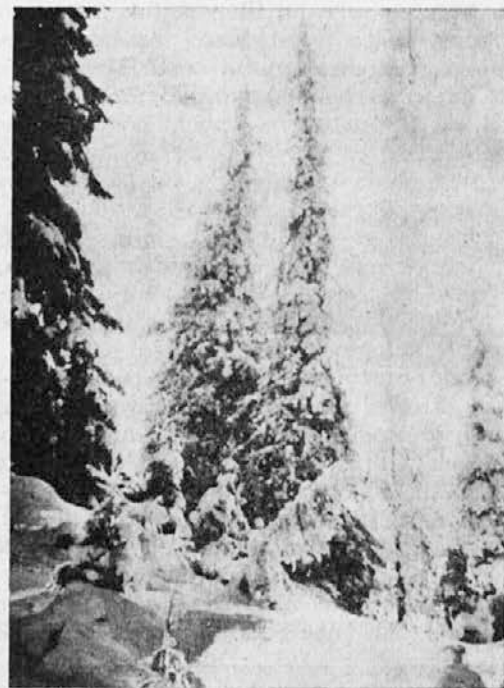
«Saj imaš prav», je skesano pomislil Majoran. «Na tolikih poteh si me že nosila, vedno varno in zanesljivo, pa bova tudi tokrat prispela v pravi čas, saj ni daleč. Le ne biti nestren, Majoran!» je pokaral samega sebe. «Kobilica je v tem pogledu modrejša.»

Grad, podoben obširnemu, nizki kmetiji s strmo delno slamnato delno skrilnato streho, obdan od mnogih gospodarskih poslopj in nizkih stolpov, res ni bil več daleč.

NA KNEZOVEM GRADU

Knez in njegova žena sta ga veselo sprejela. Bil je prijatelj s knezom, še iz zavoda na otoku v Chiemskega jezera. Bila sta tudi skoraj enakih let, oba še mlada, oba polna navdušenja, le da je imel knez krepko, visoko postavo in odločne sive oči, Majoran pa je bil droben in koščen, a ves živ in zagoren od svojih večnih ječ po deželi, na katerih je spreobračal Karantance. Iz njegovih rjavih oči pa sta gledali krotkost in vedrina.

Medtem ko je knezova žena sama pripravljala prigrizek, za ljubega gosta, je Majoran knezu razložil svoj načrt, da bi posvetil kapelo na sveti večer in priredil polnočnico. Knez je takoj obljubil svojo udeležbo in podporo. Majoran se je vračal poln veselega razpoloženja, nekoliko zaradi tega, ker se je lahko spet porazgovoril z izobraženim knezom, saj mu je manjkalo priložnosti za take razgovore, nekoliko pa tudi zaradi nekaj kupic dobrega belega laškega vina, ki jih je bil popil, z veseljem pa ga je navdajal tudi pogled na kapelo, katero je bilo videti od daleč, ker je stala na višini. To je prva kapela na karantanski zemlji, je pomislil. Nedvomno ji bo sledila cerkev in potem še mnogo, mnogo kapel in cerkv, nekoč bo ves ta tako čudno dobri in modri narod pridobljen za Kristusa, h kateremu ga vleče že sama njegova narava, ki teži k božjemu, pa čeprav ima to zaenkrat še podoben rogatega boga Kora, o katerem verujejo, da prebiva v mogočih gostovnatih drevesih in vrh gora.

BOŽICNA »POSTNA« VEČERJA

Na sveti večer je vladalo na knezovem dvoru praznično razpoloženje, kakor le malokdaj. Knez je bil z nekaj prijatelji in hlapci ves dan na lovu po okoliških hribih in gozdih, da bi nalovili sveže divjačine za praznike. Vrnili so se dobro obloženi in zadovoljni. Dekle so pod nadzorstvom kneginje pekle velike okrogle kolače belega kruha in pogač z medom in orehi ali pa trebile perutnino. Po vsem gradu so se širili prijetni vonji po sveže pečenem belem kruhu, da so se ljudem, ki so se postili, nabirale sline v ustih. Šele zvečer, po knezovem povratku, so lahko sedli k mizam, na katerih so stali pladnji razrezanega, še toplega belega kruha in polni vrči ola, dekle pa so začele prinašati na mizo kuhane in ocvrte ribe, ki jih je dobil knez od svojih ribičev ob Vrbskem jezeru, skuto in še marsikaj, toda ne mesa, kajti bil je post. Meso bo prišlo na mizo šele drugi dan.

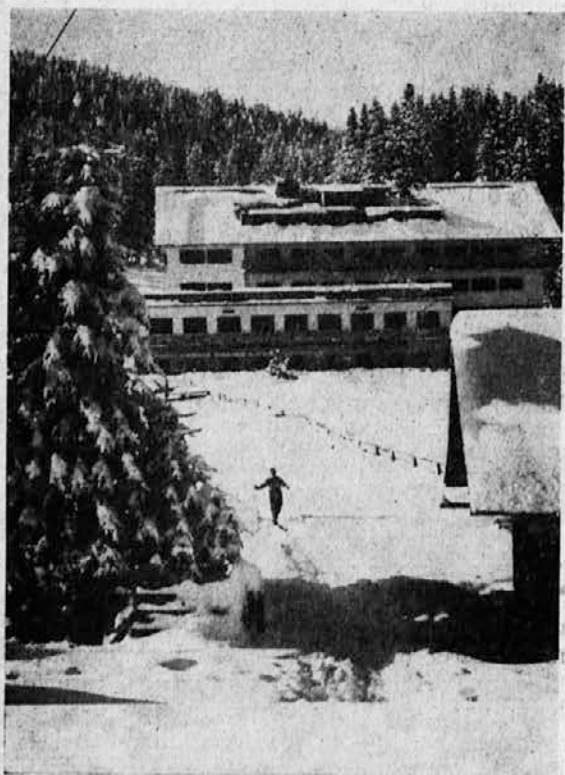
Ljudje so pridno segali po dobrem kruhu in vsem drugem, tudi ribe so obrali vse do zadnje, da so si morali nekateri popustiti pas, a kljub temu so menili, da se postijo, ker ni bilo mesa, in so komaj čakali prihodnjega dne, ko bodo deležni tudi vseh tistih dobrot, ki so bile pripravljene v veliki kuhinji.

Tudi tisti hlapci, ki so bili še pogani, ta dan niso smeli pokusiti mesa, kajti knez je hotel, da velja njegov dvor za krščanskega, in zato so se morali držati posta tudi oni. Vendar niso godrnjali, kajti tudi oni so se že pripravljali, da pristopijo prej ali slej k novi veri; poleg tega pa je tudi nje prevzelo praznično razpoloženje, polno pričakovanja, četudi si ga niso znali prav razlagati.

Knez in kneginja sta jedla postno večerjo za dolgo mizo z drugimi, sedeč na častnih mestih na sredini. Pa tudi potem sta ostala med njimi. Kneginja se je le za malo časa odstranila, ker ji je prišla ena od spletičen povedati, da se je sinček, ki so ga spravile že prej spat, prebudil in da kliče po mami. A se je kmalu spet vrnila, nasmejana, z otrokom v naročju, ki pa je bil že spet zaspal, zadovoljen, da jo čuti ob sebi.

ČAKANJE NA POLNOČNICO

Knez je odmolil molitev, kateri so drugi glasno odgovarjali, nato pa se je začelo čakanje na polnočnico. Celo tisti, ki so bili izbrani, da ostanejo doma in pazijo na grad in na otroke, so ostali pokonci. Določeno je bilo, da se bodo peljale kneginja in druge ženske s sanmi, knez in drugi moški pa bodo jezdili. Vrsta sani je že čakala na grajskem dvorišču.

Pokljuka pozimi

f.to M. Magajna

na Slovenskem

F.J. ■ ■ ►

Zdaj je šlo za to, da ljudje, ki so bili navedeni hoditi zgodaj spat, ne zadremlejo. Treba je bilo premagati zaspanost. Zato jim je knez najprej pripovedoval o svojih doživljajih na Bavarskem, nato pa je nanesel pogovor na vojne proti Obrom. Tega se niso ljudje nikoli naveličali in vsak je imel kaj povedati, saj jih je bilo med moškimi le malo, ki bi še ne bili na kaki vojni proti Obrom. Nekateri so bili tudi že v ujetništvu pri Obrih in so pripovedovali čudne reči o njihovih navadah in zlasti o njihovih čarovnikih. Nekateri reči so bile naravnost neverjetne in poslušavci so začudeni spraševali starega Obra, ki je bil ujet že pred leti ter se je bil čisto udomačil na knezovem dvoru, kjer je bil zdaj za konjskega hlapca, če je vse tisto res. On pa je samo smehljaje prikimal s širokim obrazom in govoril: »To ni še nič. To ni še nič.« Hoteli so, da bi tudi on kaj povedal o obrskih čarovnikih posebno tisto hujše, kar ve, on pa je kar najprej kimal: »To ni še nič! To ni še nič!«

Nato so se oglašile dekle in začele pripovedovati o prikaznih mrtvih in o žalik ženah ter o skritih zakladih, ki jih lahko najde, kdor si upa v ris. To je bilo še bolj privlačno, celo moški so

zvedel, in ukazal, naj ga pogoste. Po kratkem posvetovanju z ženo in z drugimi, ki so sedeli blizu njega in ki so spadali med njegove zaupnike, je dal moža spet poklicati k sebi. Naročil mu je, naj spet naglo odjezdi, ko se bo najedel, in naj naroči kristjanom v vasi, naj tudi oni hitro pripravijo kresove ob poteh proti kapeli in na višinah, kjer morejo in utegnejo, kajti pravi krščanski Bog ne sme niti v tem pogledu zaostajati za poganskim Korom.

Odposlal je tudi nekaj hlapcev, naj nagrmadijo nekaj kresov v bližini gradu in ob poti proti kapeli. Ko bo sprevod krenil k polnočnici, naj jih zažgo in naj jih kurijo ves čas, dokler se ne vrne.

IGRE ZA KRATEK ČAS

Prihod tistega moža je zmotil tok pripovedovanja in razbil čarovno razpoloženje. Zdaj so si začeli ljudje krajšati čas z igrami in z merjenjem moči; iz nekega kota, kjer so se začeli mladi hlapci in dekle tepežkati — fant ali dekle sta morala vtakniti glavo v naročje nekoga, ki je sedel na klopi, drugi pa so ga lahko toliko časa udrihali z dlanjo, a na vso moč po zadnji plati, dokler ni uganil, kdo je, nakar ga je moral nadomestiti oni — se je oglašil celo razbrzdani smeh, ki ni bil v skladu s pobožnim pričakovanjem. Zato jih je knez opomnil.

On in kneginja sta se nato umaknila, da se oblečeta za polnočnico, ker se je že bližala ura. Oblekli so se tudi drugi in kmalu nato so moški sedli na konje, ženske pa na sani. Stražar je odprl vrata in dolga vrsta sani in jezdecev je izginila v noči, ki je bila brez mesečine. Razsvetljeval jo je samo beli sneg in zvezde, ki so migljale v višini. Iz noči se je čez čas slišalo le še pozvanje zvončkov na opremi konj, ki so vlekli sani. Toda takoj nato so zagoreli kresovi ob poti in kmalu potem so zagoreli tudi vsenaokrog. Tisti mož je opravil svoje naročilo.

POT K POLNOČNICI

Cim bliže kapeli je prihajala knezova skupina, temveč ljudi je dohitevala in prehitevala. Nekateri so hodili peš, drugi so jezdili ali se peljali na saneh. Od kapele je bilo slišati enakomerne, harmonične udarce po kovinski plošči, ki jo je bil dal duhovnik Majoran obesiti med dva visoka droga, da je nadomeščala zvon, po katerega pa je bil knez že poslal na Laško. Ob poti v bližini kapele so stale vrste sani in konji so jedli seno, ki so ga bili položili prednje. Zraven so goreli ognji in ljudje so se greti ob njih. Videti je bilo, da so se pripeljali nekateri tudi od daleč.

Tudi blizu kapele je gorel velik ogenj, da so si ljudje, ki so čakali na polnočnico, pogreli roke ob njem. Glasno so pozdravljali kneza in kneginjo, ko sta šla mimo njih v kapelo. Za njima se je zgrnila tudi množica. Kapela se je zazdela še premajhna za tako število ljudi; zdaj se je videlo, kakšno misijonsko delo je bil že opravil Majoran. V njej je močno dišalo po svežem lesu, po plamenih sveč, ki so gorele na oltarju, in po kožuhih. Mraz je bilo tako, da je bilo razločiti sopuh, ki se je dvigal ljudem iz ust. Vendar nihče ni mislil na mraz.

POLNOČNICA

Zunaj so se spet oglašili udarci po kovinski plošči in nato je prišel pred oltar Majoran v duhovniškem oblačilu, v spremstvu mladeničev in dečkov. Ti so se postavili ob oltar in počakali, da je blagoslovil kapelo, potem pa so zapeli neznano, mehko latinsko pesem o božjem Detetu in nato še drugo pesem v slovenskem jeziku, o Mariji, ki je rodila Dete in ga v jasli položila.

Majoran je čakal pred oltarjem, da so odpeli, nato pa je spregovoril, obrnjen k množici. Govoril je o Bogu, ki je ustvaril nebo in zemljo, morje in kopno; on je tisti, ki daje vsemu kliti, rasti in zoreti; on je tisti, ki navdihuje življenje ljudem, katere ljubi. Tako jih ljubi, da je poslal svojega Sina, da bi jih odrešil za nebesa. Božje Dete je rodila devica Marija in ga položila v jasli

v revni štali. Angeli pa so naznanili pastirjem, da se je rodil božji Sin, in ti so ga prišli molit. Kmalu pa je morala božja mati bežati z božjim Detetom in z Jožefom pred hudobneži, ki so hoteli Dete umoriti. Potem jim je govoril o tem, da je le Jezus pravi Bog, ki jih bo odrešil, in ne Kor, ki ga častijo pagani.

Govoril je počasi in razločno; komaj da je bilo še poznati njegov tuji naglas. Ljudje so ga poslušali in mnogi so bili nagrajeni. Pridiga o božjem Detetu, ki je prišlo na svet zato, da bi tudi nje odrešilo, jih je prevzela. Kneginja in mnoge druge ženske so si brisale oči. Bilo jim je milo pri srcu ob misli na novorojeno božje Dete, ki je moralo ležati na slami in drhtelo od mraza, da sta se ga usmilila osel in vol in ga grela s svojim dihom.

Potem je Majoran molil naprej, s pojočim glasom, in ljudje so pojoč odgovarjali. Ko je naševal, so zavzeti poslušali tuji, latinski jezik, ki je imel v sebi nekaj skrivnostnega, kakor čarovniške formule; spominjal je na formule, ki so jih mrmrali Korovi vrači in ki niso bile veliko bolj razumljive, le da je bilo to vse bolj slovesno in da človeka ob tem ni spreletaval srh.

KRES NA KOROVİ GORI

Ko so po končani polnočnici prišli iz kapele, se jim je zazdela, da je še veliko bolj mraz. Približal se je knezov hlapec, ki je ostal na straži pri konjih in saneh, in povedal, da je medtem, ko so bili v cerkvi, pridrvela skupina poganov na konjih, in kričala grozno. Nato so izginili v temo.

»Poglejte, knez«, je rekel in pokazal z roko. In res, na Korovi gori, ki jo je bilo razločiti v temi samo kot daljno črno gmoto, je gorel velikanski ogenj. Jasno je bilo razločiti, kako so plameni švigali visoko v nebo. In od nekd se je v istem hipu zaslišalo daljno, grozeče kričanje.

»Kranjuh in njegovi praznujejo orbed, s katerim preganjajo hudega duha, ki hoče požreti dnevno svetlobo. In hkrati hočejo zastrašiti kristjane«, je rekel knez duhovniku Majoranu, ki je prišel k njemu.

»Bog nam bo pomagal«, je preprosto dejal Majoran. Nato je sedel v sani zraven kneginje; bil je namreč povabljen, da bo preživel praznike na knezovem dvoru. Knez je pogledal svojega konja vstric sani. Preden so se te premaknile, je naročil hlapcem, naj podnetijo kresove po polju in naj jih kurijo vso noč.

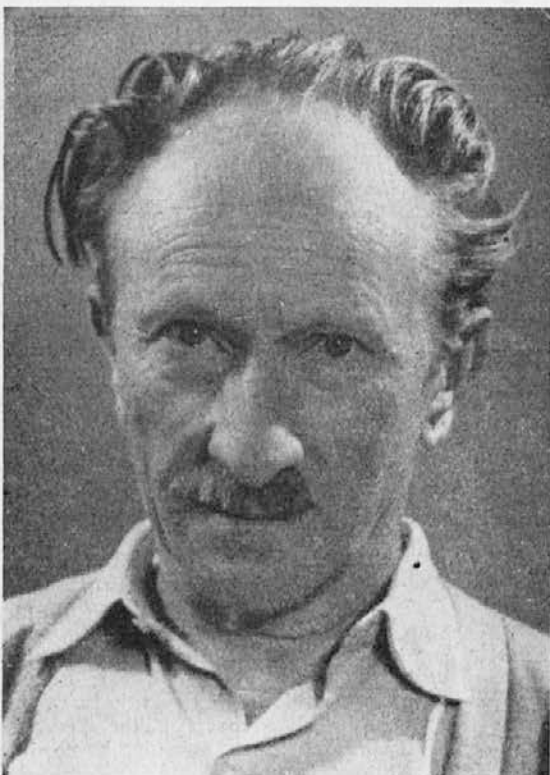
čutili, kako jih spreletava srh. Vendarle jih je mikalo, da bi nekoč tudi oni poskusili dobiti zaklad z risom.

POSVETOVANJE PRI KRANJUHU

Pripovedovanje je pretrgal hlapec, ki je prišel povedat, da je prijezdil nekdo iz vasi in da bi rad govoril s knezom. Knez mu je dejal, naj ga pripelje noter. Mož je imel kožuh ves prekrit z ivjem, ki se je začelo v topli sobi, kjer je gorel na ognjišču v kotu velik ogenj, naglo topiti, da se je napravila pod njim mihna luža. Pozdravil je kneza in povedal, da so pagani hudo jezni zaradi krščanske ceremonije, ki se pripravlja. Njihovi najvplivnejši možje so se zbrali pri Kranjuhu in se dolgo posvetovali. Kranjuh pa je dal nanositi na Korovi gori sredi Svatenskega polja velik kres, ki ga bodo zažgali prav v hipu, ko se bo začela polnočnica v kapeli. S tem bi rad potolažil užaljenega boga Kora. Obenem bodo obhajali obred za povratek svetlobe. Poganski veljaki pa so izrekli tudi groznje na račun kristjanov.

Knez je pohvalil moža zaradi njegove skrbnosti in previdnosti, da je prišel povedat, kar je

Pisatelj Edvard Kocbek je prijazno odgovoril na nekaj vprašanj, ki mu jih je postavilo naše uredništvo:

Kako ste zadovoljni z odmevi na svojo zadnjo knjigo LISTINA?

Najlepši odmev nanjo je dejstvo, da je knjiga že razprodana, čeprav glavna uradna publicistika o njej še vedno molči. Ocene, ki pa so kljub temu izšle, so brez izjeme pozitivne. Najbolj pa me veseli neposreden stik z bralci, tako neposrednih in prirčnih odmevov z njimi še nisem doživel. Ta pojav mi dokazuje, da si Slovenci v tej moji dokumentarni knjigi odkrivajo spomin na tisto nepozabno osvobodilno razpoloženje, ki nas je leta 1941 povezovalo v mnogovrstno enotnost in ki spričo današnje notranje človeške razbitosti in nove zunanje ogroženosti postaja zopet življenjsko aktualno.

To vam gotovo daje poguma za nova dela?

Poleg nove peniške zbirke se pridno ukvarjam s prozo. Vendar bi najprej rad objavil dve manj-

Glinščica: slap

f.to Magajna

Razgovor z Edvardom Kocbekom

ši publikaciji: »Nemške zapiske«, datirana in nedatirana popotniška spoznanja in doživetja po nemški preteklosti in sedanjosti s posebnim oziranjem na slovensko usodo, potem pa delce o sodobni krščanski problematiki, ki naj bi sine ira et studio pomagalo izoblikovati temelje za prepošten in stvaren dialog z marksizmom na Slovenskem.

Radovedni smo posebno na to delce. Ali bi nam lahko povedali kaj več o njem?

V njem bom govoril bolj o krščanski stiski kakor o marksistični krizi. Zdi se mi, da niti zadnji vatikanski koncil niti protokol Cerkve z jugoslovansko državo ne delujeta dovolj vzpodbudno na naše cerkvene in verske razmere. Bojim se, da se je veliki del klera znova uspal v nevarnem udobju in v prividnem triumfalizmu. Vse to ne bo trajalo dolgo, kajti razdalja med tradicionalnimi verniki in živimi neverniki vedno bolj narašča, verniki pa že tudi sami začenjajo odkrivati nerazložljive težave v zastarelem pojmovanju vere in sodobnem doživljanju krščanskih dolžnosti. Premagati moramo še vedno skrito delujoče vzgibe konservativizma ter začeti pogumen in odkrit proces življenjskega vernikov v socialistično družbo, da bi pomagali pri enotnem oblikovanju novega državljana in občana, osvetliti moramo nevarnosti okorelega cerkvenega institucionalizma, poskušati dati odločilnejše mesto laiku v Cerkvi in vzpostaviti teološki pluralizem, predvsem pa moramo z ostalimi kristjani po svetu začeti iskati poti do takšnega pojmovanja in formuliranja krščanskega verovanja, ki bo sodobnemu človeku odkrilo stvaren in veljaven pomen krščanstva. Mislim, da bi mogli šele po takšnem odkritem in poštenem razčiščenju priti do stvariteljskega dialoga z marksizmom, ki ni samo od danes do jutri.

Pri tem vas prav gotovo hrani zelo močno duhovno upanje?

Predvsem me hrani zelo stvarno spoznanje, da verskega človeka danes ne more življenjsko oblikovati le tradicionalno izvrševanje konfesionalnih dolžnosti, temveč tudi uresničevanje skupnih človeških nalog. Krščanstvo je danes nujno vključeno v grajenje sveta in oblikovanje človeka. Gre torej za temeljno evangeljsko spoznanje, da postajam celosten in prepričljiv kristjan predvsem v dejavnem odnosu do bližnjika, do sveta in njegove prihodnosti, to se pravi v polnem in odprtem udeleževanju in soustvarjanju velikanske mutacije, ki naj človeka stori vladarja nad naravo in zgodovino in ga prav po tej dejavnosti priloži absolutni prihodnosti, ki je po besedah največjega sodobnega katoliškega teologa Karla Rahnerja identična z Bogom.

Čutimo, da vas kljub vašemu težkemu položaju kar naprej preveva stvariteljski zanos. Kakšno mesto ima v tej dimenziji vaše pisateljsko delo?

Nič novega vam najbrž ne bom povedal, če rečem, da moje pisanje noče biti le igrivi izraz besedne večmoči, temveč hoče tudi krepiti človeka v boju zoper zlo, ki ga ne vidim le v zakonitih pomanjkljivostih zgodovinskega razvoja, pač pa tudi v doslej neznanem naraščanju gratuitnega zla, vznemirljivega znanilca planetarnih katastrof. V tem pomenu mi je ustvarjanje sicer skromno, vendar nujno premagovanje človekove nesreče, zapuščeni in samote, panike pred smrtjo in nesmiselom. Umetnikova dolžnost je, da današnjega površnega, udobnega in potrošniškega človeka prebudi iz letargije in apatije z resničnimi podobami o življenju, o človekovih ustvarjalnih sposobnostih in njegovi veliki prihodnosti. Zato sem z ene strani nezadovoljen s konformizmom in strahopetnostjo pisateljev, ki se ne soočajo dovolj pogumno in pošteno z našo navzočo usodo, ker se na razne idejne in artistske načine izmikajo omenjenim

gorečim nalogam pisateljstva, z druge strani pa me prav tako vznemirja pojmovanje nekaterih nadarjenih mladih piscev, ki se zatekajo v reduciranje pisateljstva na nekakšno samostojno, od družbe in naroda neodvisno profesionalstvo, ki naj svet in človeka zgolj evidentira, kakor temu pravijo. Bojim se, da bo takšno njihovo pisanje samo povečalo diskomunikacijo in povečalo nihilizem samemu sebi prepuščenega človeka.

Ali vam po teh vaših zaskrbljenih mislih smemo zdaj postaviti nekoliko nenadno vprašanje o moralni sili, ki naj se upre naraščajočemu nihilizmu v najširšem, tako rekoč družbenopolitičnem, ne samo pisateljskem obsegu?

Ce odgovor tvegam, potem ga izrekam kot član socialistične družbe, ki sem njen občan. V krizi, ki se tiče nas vseh, me kar naprej bodri stavek, ki si ga je zapisal Che Guevara pred svojo junjsko smrtjo in ki se glasi: »Ce se socializmu ne

bo posrečilo ustvariti novega človeka, potem bo izgubil svoj smisel.« Socializem je v vseh svojih vladavinah pred svojo najtežjo nalogo. Vse obstoječe socialistične vladavine so odpravile strukturo, ki je izkoriščala človeka, toda s tem so opravile le polovico svoje naloge. Zato se mladi marksistični duhovi zdaj na različne načine vprašujejo, kako obnoviti ali na novo prebuditi zanos, ki je odlikoval njegove katakombske aktiviste in partizanske borce, kako premagati utrujenost, birokratičnost, tehnicizem in skepsa, slo po udobju in amoralizmu, ki se polasčajo tako voditelja kakor občana. S temi pozitivnimi misli me družijo spoznanje, da nova struktura ne bo sama od sebe avtomatično izoblikovala živega, spontanega, stvariteljskega in moralno čvrstega socialista. Tudi pri nas je treba posvetiti človeku sproščeno in zaupljivo pozornost, kajti človek je prav v novi strukturi družbe sposoben dinamizma, zanosu, iznajdljivosti in bitne moči, če mu damo za to prave pogoje. Najboljša socialistična struktura je pač le tista, ki zna v človeku prebujati in pospeševati osebno iniciativo in odgovornost, ki se ne bo omejila le na snovno samoupravo. In tu smo spet pri že omenjenem vprašanju o mnogovrstni enotnosti resnice o človeku.

Dovolite nam zdaj vprašanja: kaj si osebno najbolj želite v novem letu?

Poleg zdravja, vztrajnosti in novih moči pričevanja si želim več zaupanja vame od tistih odurnih tovarišev, ki tega iz raznih razlogov doslej niso zmogli. Rad bi snoval in ustvarjal v reviji, ki bi mi bila tovariška in vzpodbudna delavnica.

Kaj pa želite vsem Slovincem, posebno nam v zamejstvu?

Pravkar sem se vrnil iz Frankfurta, kjer sem bil gost mednarodnega srečanja pisateljev. Zadnji večer smo po branju svojih del sredi množice licitirali predmete v korist vietnamskih otrok. Vsak izmed nas tujih gostov je na svoj predmet moral napisati izrek v svojem jeziku. Napisal sem v slovenščini: Mir na zemlji! To božično željo ponavljam Slovincem, kjer koli živijo, in dodajam: Slovenska družbena in duhovna izvirnost naj kljub vsem težavam postane kohezivno in integrativno jedro vseh naših dejavnosti!

Boris Pahor: „SLOVENIJA NE UMIRA“

Našega pisatelja Borisa Pahorja smo zaprosili, da bi za božično številko odgovoril na nekaj vprašanj o zadevah, ki gotovo zanimajo naše bralce, zlasti o tistih, o katerih se je zadnji čas precej razpravljalo v slovenski, tudi naši zamejski javnosti. Pisatelj se je ljubeznivo odzval naši prošnji.

Kako ste zadovoljni z letošnjo literarno letino? Kako gledate na današnjo slovensko literaturo? Se Vam zdi, da izraža tisto, kar nosi ljudstvo v srcu in duši, ali pa se lovi za formalnimi učinki?

Slovenska književnost se še ni opomogla od hudega udarca, ki ga je dobila po osvoboditvi. Leta vojske so bila kljub vsem grozotam za slovenski narod velika stvar in ljudje so bili ob koncu vojske povečini evforično razpoloženi. Slovenski književnik pa je bil kakor neofit in kakor modrec hkrati. Bilo je čudovito razpoloženje. No, takrat sta vse to zadušila politično mrčnatost in kulturni obskurantizem, katera sta nastopala v imenu napredka. Vse to je seveda že daleč, a kakor pri uničeni ljubezni, se tudi v tem odplavljena emocija ne da več priklicati nazaj.

Mladi pisateljski rod pa se deloma izživlja v upornem formalizmu, deloma išče novih pogledov na svet. In če drugod v Evropi mladi kulturni ljudje odklanjajo moralizirajoči realizem in klasične prijeme, se na Slovenskem zavoljo ujetosti upor proti vsemu, kar diši po izročilu, tudi če je čisto mlado, površno izročilo, še krčeviteje stopnjuje. Gre za desakralizacijo vsega, tako tega, kar je konservativno, kakor vsega, kar je veljalo za napredno.

Kakšen slovenski roman si želite?

Mislim, da bi mi vsi pozdravili roman, v katerem bi se pisatelj potopil v živo snov, ki se mu ponuja. Prav gotovo, da je za to treba velike umetniške sposobnosti, a nič manj ne prideta v poštev zavest in občutek suverene sproščenosti, ki zdaj še manjkata. Seveda je treba priznati, da se je javno življenje v Sloveniji v marsičem demokratiziralo, vendar vodilna plast laže prenese vsakodnevne kritike in ironične pripombe, kakor bi prenesla delo polnokrvnega avtorja, ki bi v mogočnih freskah prikazal duhovno revščino standardizirane, zdrobljene in stremuharske družbe.

Saj, morebiti se motim, morebiti se bo močno delo v Sloveniji kmalu rodilo in posvetilo kakor blisk v črno noč. A občutek imam, kakor da mori pisatelje privid počasnega razkrajanja in da prav ta privid zatre stvariteljsko silo že pri njenem samem spočetju.

Kako presojate današnjo slovensko stvarnost po vseh debatah okrog »Glose«? Se je kaj premaknilo ali imate morda občutek, da ste govorili oziroma pisali zaman?

Mislim, da so se moja razmišljanja rodila, ka kor se rodi električna iskra iz nasičenega ozračja. Polno razlogov imam, s katerimi lahko utemeljim, zakaj sem ravno v nekem trenutku čutil potrebo, da se spovem; a mislim, da je name predvsem vplivala prav psihološka napetost, ki me je oblegala z vseh strani, da ji nisem mogel uiti. Če je ta moj občutek pravilen, potem je razumljivo, zakaj ni moje pisanje šlo neopazno mimo slovenskih vesti. Slovenska vest! Zdi se mi, da je ta že od zdavnaj vajena, da na tihem prisluškuje in čaka. Slovenska duša je podobna pšeničnemu zrnu, ki so ga dali rajnkemu v grobnico in je po ne vem koliko stoletjih spet vzkliko.

Te dni sem spet vzel v roke Pregljeve balade v prozi. Zanimivo, da ima ena naslov **Slovenske glose**; jaz sem jih zadnjič bral za časa fašizma. Slovenska glosa številka 3. se glasi:

Trpel sem:

»Mati Slovenija! Umiraš li?«

Kakor samotna breza v tujem sveti, brez sestra, brez družic. Samotna, sama od včeraj, od danes, od jutri.

Odgovorilo mi je iz svetih tal:

»Saj ni vse v času!«

Tedaj sem vedel in bom verjel do zadnjega:

»Zemlja ne umira! Naša namreč!«

Rekel bi, da te besede, ta vera velja tudi za današnji dan. Saj ni vse v času. Zdi se mi, ka-

kor da je Trubar izdal prvo slovensko knjigo predvčerajšnjim.

Imate občutek, da Vas je mladina razumela?

Je. Mladina je razumela, mislim tista mladina, ki umsko, duhovno živi. In ta mladina je prepojena s Cankarjevim, Župančičevim, Prežihovim, Kosovelovim, Kocbekovim duhom in veruje, kakor sem si zapisal v zadnji številki »Zaliva«, v moč duha.

In ta mladina je edina, ki bo jutri lahko rešila slovensko bit; vse drugo bo verjetno propadlo, se ob prvem sunku zrušilo, samo mladi ljudje, ki polno živijo iz narodne biti in za narodno bit, nas bodo prenesli v prihodnost. In samo ti edino pravilno pojmujejo tudi bratstvo med narodi, to se pravi, da so samo ti resnično napredni, občečloveški, ker so narodno resnični.

Kaj menite o pisanju Aleša Lokarja v reviji »Trieste«, češ da smatrajo neki »mladi«, katerih pa ne imenuje, vaše »Glose« ali bolje rečeno tisto, kar ste hoteli v njih povedati, za nekaj »preživelega«, ker da je preveč »nacionalistično«?

Ob pisanju prof. Lokarja sem imel, da po pravi povem, zmeraj zelo neprijeten občutek. Zdelo se mi je, da prevaja v slovenščino to, česar ne misli po slovensko. Tako je bilo še posebej njegovo pisanje o »odprtosti«. Ne vem, od mladih nog živim do ušes potopljen v italijanski kulturi in noben italijanski človek mi še ni rekel, da sem zaprt vase. Prav tako nisem nikdar sanjal o kakem alpskem slovenstvu, ker sem mediteranski ves, kar me je. Zato priznam, da njegove »odprtosti«, ki naj bi bila antiteza moji »zaprtosti« kratko in malo ne razumem.

Tako je. Profesor Lokar govori jezik, ki se ne more ujeti na mojo valovno dolžino, čeprav sem pred dvema tednoma čisto brez težave našel skupno abecedo z italijanskim pesnikom v Rimu. In ni bilo prvič.

Tako bi rekel: da prof. Lokar pravzaprav ne ve, kaj hoče. Rad bi, da bi se mi, Slovenci, odprli italijanskim ljudem, medtem ko je naša prva naloga ta, da ne uničimo svoje biti. Videti je, da ne more dojeti, kako skupnost, ki se upira absorpciji, ne more trčiti energij, da bo sama sebe obdukcirala in tako lahko drugim pokazala notranje prvine svojega organizma.

Ravno narobe. Če je drugim zares mar, da spoznajo, kako smo znotraj sestavljeni, naj se potrudijo in naj vzamejo v roke Prešerna in Cankarja in Župančiča in Gradnika in Kosovela. Nje, ki so člani velikega naroda in smelo gledajo v prihodnost, bo zelo malo stalo, če se bodo nekoliko povelikodušili in se razdali.

Profesor Lokar je teoretik, ki svojih pojmov še ni razčistil. Zato je tudi njegovo »razdajanje« v reviji, ki jo omenjate, zgrešeno in neodgovorno. Predvsem me presneto moti, da revija, ki naj bi se iskreno zanimala za Slovence, piše o njih s takim reklamističnim poudarkom samo takrat, ko gre za kako afero. Tako je bilo, ko je šlo za odpravo »Perspektiv«, tako zdaj, ko gre za proces. Komur je nekaj resnično pri srcu, ta ne čaka samo na klavrne dogodke. Prav, mogoče je tudi, da vse to odvisi od slovenskega sodelavca. No, v tem primeru bi pričakoval, da bi prof. Lokar rajši napisal članek na primer o dr. Alojzu Gradniku, revija »Trieste« pa naj bi dala Gradnikov portret na naslovno stran platnic. Saj ima Gradnik kot prevajalec Danteja, Petrarče — in vse do Trilusse zelo velike zasluge, tako da lahko razobesijo njegovo podobo v tržaskih kioskih.

Rekel pa sem, da je pisanje prof. Lokarja neodgovorno predvsem zato, ker moje »Glose« niso govorile samo o slovenskem kmetu, kakor se bo zdelo italijanskemu bralcu, ko bo prebral članek prof. Lokarja. Brez slovenske inteligence bi bil slovenski osvobodilni boj zelo revna reč. A ne maram se ponavljati. Drugo, kar je zgrešeno, je to, da pravi, da je za mlade ljudi v Sloveniji moje pisanje, (in lahko bi rekli Kocbekovo pisanje, lahko bi rekli Voduškovo, Udovčičevo, Rebulovo, Javorškovo pisanje) — preživelo.

To, kar trdi prof. Lokar, je res za nekatere ljudi, ki so pripadali krogu ob »Perspektivah«. Ni ti za vse Perspektivovce torej ni res. A veliko število mladih v Sloveniji hodi čisto druga pota. Zakaj med karieristi in med tistimi, ki so sprevrgli internacionalizem, v katerem so jih vzgojili, v neki nov filozofski, umetniški eksistencializem in v nekako megleno svetovljanstvo, med tema dvema skrajnima tokovima, pravim, imamo še moderno, a v narodno bit verujočo mladino, za katero je etnični humus še zmeraj dragocena človeška prvina.

Prav tako je neodgovorno imenovati mojo koncepcijo slovenstva »nacionalistično«.

Prof. Lokar torej, in zato tudi pravim, da nima jasnih pojmov, soglaša glede nacionalnega čuta s Kardeljem, saj ga kakor on krsti kratko malo kar z nacionalizmom. Jaz pa govorim o narodni zavesti, o zvestobi narodni biti. (Kar bi se v italijanščini glasilo *coscienza nazionale, fedeltà allo spirito della nazione*.) In kolikor vem, zvestoba narodni biti ni nikdar bila nacionalizem. Prešeren ni bil nacionalist, ampak velik slovenski duh in hkrati evropski prosvetljenec. Tako ni nacionalist Cankar. Tako ne Kocbek. In ne Rebula. Pa tudi jaz ne, ker sem imel od vseh najbolj drastično antinacionalistično šolo pred krematorsko pečjo.

Pa tudi če prof. Lokar samo navaja misli koga drugega, bi vseeno moral biti bolj korekten. Nisem na tekočem namreč, da bi me kdo od mla-

(nadaljevanje na 14. str.)

„SLOVENIJA NE UMIRA“

dih odklanjal, češ da sem nacionalist. Najmanj Rožanc. Če pa Rožanc v svojem članku pravi, da je slovenski narod umrl, je to treba predvsem brati cum grano salis, vsekakor pa ne servirati tega tujemu bralcu brez razlage. Zakaj če ne je videti, da so za prof. Lokarja mladi ljudje, ki jim za narod ni mar, ljudje, ki so ali brezbarvno kozmopolitski ali pa skaženi sinovi pridobitniške družbe, da so ti ljudje pravim, za prof. Lokarja bolj napredni, kakor pisatelj, ki veruje v preživetje narodnega izročila in narodnega duha.

A kaj, mogoče prof. Lokar prav tako pojmuje svojo »odprtost«.

Kaj je po Vašem vzrok, da nekateri med mlajšo slovensko generacijo ne čutijo želje in potrebe po afirmaciji slovenstva kot naroda in čudijo Slovence le še kot družbeno skupino v lovu na gospodarsko blaginjo?

Prva krivka je vzgoja. Poudarjanje internacionalističnega duha je vzelo generaciji povojnih Slovencev narodno zavest in jim tako presekalo korenike, katere so nosile življenjski sok srcu in možganom. Na srečo so družine, posebno družine nekdanjih bojevnikov, ponekod vzgojitelji, drugod cerkev mladega človeka deloma zaščitile pred klavnim vplivom mesijanskega kozmopolitizma.

Drugi veliki krivec je pomanjkanje družbene etike.

Tretji krivec je oboževanje standarda, denarja, deviz, itd. Kdor bi danes kaj začel delati, recimo v kulturi, in ne bi vnaprej vedel, koliko bo zaslužil, bi ga imeli za bedaka. Idealizem, ki je ustvaril vso našo kulturo od Trubarja sem, je zdaj dober samo še za donkihotske beččke.

Ste mnenja, da prevladuje med mlajšo slovensko generacijo, tudi v zamejstvu, taka samo »blaginjsko« razpoložena mladina?

Kakor sem že poprej povedal, je kljub vsem nalogam vendar res, da dobršen del mladine ni sprejel, kot dokončne sedanje stvarnosti, ampak veruje v novo etiko. Ta mladina sprejema resnico osvobodilnega boja in tudi resnico revolucije, a prav tako ne sprejema sedanjega duhovnega močvirja, v katerem se s težavo premika.

V zamejstvu?

V zamejstvu je mladina povečini še zdrava, ve, kaj se pravi delati za skupnost, ne da bi za svoje delo pričakovala honorar, povišanje ali kolajno. Seveda pa nismo v vseh povojnih letih mladini dali nobenih ciljev, nobenih perspektiv, ne duhovnih ne socialnih. Apatija pri mladini, kjer je mladina apatična, je samo odsev naših mrtvih duš, naših razbitih kulturnih ognjišč, naših svetovnonazorskih kolobocij in zmešnjav, našega egoističnega trgovskega provincializma. Kajpada, razmere niso rožnate, človek mora biti stvaren, to je res, vendar smo vsi grešili s svojimi razprtijami, z varovanjem svojih majhnih piskrov, namesto da bi reševali skupno dobro. Grešili smo proti duhu naših očetov in to je greh, ki nam ne bo odpuščen.

Kakšno vlogo naj bi imela po Vašem v našem narodnem dogaňanju in idejnem izčrpanju okrog narodnega vprašanja revija »Zaliva«?

»Zaliv« bi rad bil izraz mišljenja in čutenja tržaškega slovenskega človeka. Kakor pišem nekje drugje, vsa povojna leta slovenski človek v zamejstvu ni prišel do besede, kakor bi bil želel. Na levo je stal cenzor z rdečim svinčnikom, na desno cenzor s črnim. Oba sta črtala, kar jima ni bilo prav. Eden nas je hotel vse dialektično materializirati, drugi vse protimaterializirati. Resnice pa se ne da zmeraj razpoloviti kakor jabolko.

»Zaliv« gleda na narodno vprašanje moderno, to se pravi, da mu ne gre za nikak nacionalizem, a poudarja homogenost slovenskega etičnega organizma. Zato je »Zaliv« načelno proti kaki ideologiji samo takrat, ko je v nevarnosti strnjnost slovenskega življa, ko gre za razkrajanje, za demoralizacijo. Prav tako, ko gre za forsirano mesijanstvo. Zakaj Trubar je bil, na primer, res velik protestant, a je prav kot velik protestant dal Slovincem prvo knjigo, in je gledal nanje kot na celoto, ko je napisal »Slovensko cerkovno ordinango«. Naši odrešeniki pa so drugače ustvarjeni, hočejo biti manj Slovenci, da bodo lahko pravi svetovljani, a so ljudje brez duha in brez korenin in zato niso veliki ne za Slovence in ne za tuje.

Kaj bi hoteli povedati za letošnji Božič in Novo leto naši skupnosti v zamejstvu in vsem Slovincem?

Oprostite mi, ampak odkar sem se vrnil iz uničevalnih taborišč, ne dam prav nič na praznike. Na nobene. In novo leto je zame vsakikrat, ko kaj lepega doživim. Tako je bilo zame novo leto včeraj, ko sem dobil Kosovelove Integrale, ali pa davi, ko mi je mlad pesnik izročil tri nove pesmi.

A če naj se držim običaja in naj ob Novem letu kaj poudarim, potem se mi zdi, da ne bi vedel lepše povedati kot Pregelj:

»Mat! Slovenija! Umiraš li?«

Odgovorilo mi je iz svetih tal:

GOSPODARSTVO

Najvažnejše vprašanje človeštva - lakota

Izvedenci pravijo, da sta dve tretjini vsega človeštva stalno lačni ali da trpijo večkrat med letom pomanjkanje hrane. Zaradi lakote ali zaradi pomanjkanja hrane umrejo desetisoči na leto. Vse to ne gre v glavo milijonom, ki imajo vsak dan polne krožnike. Ti se za to vprašanje ne brigajo. Očitno niso bili nikdar lačni in so zato tako brezsrčni. Na drugi strani pa je mnogo takih, ki o lakoti govorijo, ne pripevajo pa ničesar za olajšanje bede. Pravih borcev proti lakoti je prav malo in večinoma so slabo organizirani.

Steber boja proti lakoti je FAO, mednarodni urad za kmetijstvo in prehrano, ki pa deluje skoraj izključno le z ameriško pomočjo in strokovnjaki, ki so raztreseni po mnogih državah sveta, kjer učijo, kako se dela, kako je delo bolj uspešno, kako se uporabljajo stroji, kaj pomenijo dobra semena, kako se gnoji itd. Lakote namreč ni mogoče spraviti s sveta samo s podpiranjem potrebnih. Potrebno je, da se ljudje zavedo svojega stanja in iščejo izhoda tudi v samopomoči. Potrebni morajo sodelovati s tistimi, ki jim dobro hočejo in zanje delajo.

Dve tretjini človeštva gladuje! Ta odstotek se bo še dvignil, če ne bo mednarodna javnost ustvarila pripomočkov za onemogočanje lakote. FAO dela čudeže po svetu, a kaj pomaga, če se človeštvo hitreje množi, kot rastejo viri in zaloge hrane. Statistika pravi, da se revna ljudstva množijo

»Saj ni vse v času!«

Tedaj sem vedel in bom verjel do zadnjega:

»Zemlja ne umira! Naša namreč!«

POPRAVI!

Tiskovni škrat je nagajal tudi v naši zadnji številki, ko je pri čestitkah k rojstvu Borisa Ondini in Davorinu Tavčar napravil iz družine družbo — ali pa je hotel napraviti morda le duhovito besedno igro, kajti družina je seveda najlepša in najidealnejša družba.

V prejšnji številki pa je v članku o novih italijanskih bankovcih odjedel eno ničlo pri nemškem bankovcu za tisoč (ne pa 100) mark. 155.000 lir je seveda 1000 mark.

s količnikom 2.6%, medtem ko zrastejo viri hrane komaj za 1.1% na leto. FAO sicer pripravlja svetoven načrt za kmetijski razvoj, a kaj pomaga, če v Indiji ne bodo ubili nobene podgane, ki požre več kot 1/3 pridelkov. Podgane pa so povsod po svetu in svetovna javnost bi jim morala napovedati neizprosno boj, tudi v Indiji, pa tudi pri nas v Italiji in drugod po svetu. Pravi jo, da ima vsaka žival na svetu svojo koristno nalogo, a glede podgan to ne bo veljalo.

Podprimo vsa prizadevanja in ustanove, ki se resno bojujejo proti lakoti!

—0—

VIŠINA RAZNIH PRIDELKOV

Po podatkih osrednjega statističnega urada znašajo letošnji pridelki v Italiji: bob 5,240.000 stotov, jagode 716.000 st. na 11.210 ha, marelice 620.000 stotov, češnje 1,930.000 st., breskve 11,900.000 stotov, češplje pa 1,270.000 st., paradižniki 35,184.000 st., rž 811.000 st., ječmen 2,853.000, oves 5,627.000 st., sladkorna pesa okoli 120 milijonov st., iz katere se bo dobilo 13.5 do 14 milij. st. sladkorja.

Namiznega grozdja je bilo lani pridelanega 8.3 milijonov st., od katerega 3.5 milijonov st. v Pugliah, 2 milijona v Abrucih. Izvoz namiznega grozdja je znašal 2,401.000 stotov v vrednosti 22 milijard lir, torej v srednjem po 90 lir za kg. Največ grozdja, in sicer 57,7%, je kupila Zpadna Nemčija.

ŠPORT MED NAŠO MLADINO

Štreta Borova nagrada

Tudi letošnji mednarodni namiznoteniški turnir, ki ga je z veliko požrtvovalnostjo organiziralo S. Z. BOR, je zelo lepo uspel. Gotovo pomeni najvažnejši namiznoteniški turnir v Italiji sploh v tekoči sezoni.

Na tem turnirju so nastopili v velikem številu najboljši igralci iz Slovenije, štirje Poljaki, Italijani in seveda borovci. Ton tej izredni manifestaciji so dali predvsem člani ljubljanske Olimpije s svetovno znanim, večkratnim jugoslovanskim državnim prvakom Ištvanom Korpo na čelu. Njegova igra je bila izredno doživetje za ljubitelje bele žogice. Prav tako je pokazal veliko formo znani Vecko, čeprav je moral pred bolj razpoloženim Korpo položiti orožje.

Pri mladincih smo občudovali krasno igro komaj 14-letnega Šimonke in že dovršeno tehniko 15-letnega slovenskega mladinskega prvaka Zekša.

Dekleta so nas očarala z moderno in zelo kvalitetno igro Jelerjeva, Pavličeva, Kološa in Žerosnikova. V finale sta se seveda uvrstili igralci evropskega slovesa — večkratna jugoslovanska prvakinja Cirila Pirc in nič manj slavna Poljakinja Novoryta. Po ostri in razburljivi borbi je zmaga slednja.

Med nami je dosegel najboljši uspeh Edi Bole, ki je v drugi kategoriji zasedel 4. mesto. Sam se je uvrstil v isti kategoriji med prvih osem. Najbolje uvrščen igralec italijanske namiznoteniške zveze, katere člani smo tudi mi, je bil Boris Košuta. Z dobro igro je izločil že omenjenega slovenskega mladinskega prvaka Zekša. V četrtfinalu je seveda moral priznati premoč igralca evropskega slovesa, kakršen je Edo Vecko. Kljub temu je zasedel 6. mesto, takoj za Jugoslovani pred Poljaki.

Organizacija je bila dobra. Tudi italijanska RAI-TV je prenašala kratek posnetek, kar pomeni za naše športno združenje lepo priznanje. Zelimo si seveda še podobnih športnih manifestacij, vemo pa, da je za organizacijo takih turnirjev potrebna mnogo napora in idealizma. Zato vse priznanje organizatorjem.

DRAMATIČNI BOJ ZA BOROVO MIZO

Preteklo nedeljo smo Borovci prvič klonili v letošnjem lepem prvenstvu B lige. Končni rezultat je bil 3:6 v korist gostov iz Trevisa. Dva igralca Brooklyna iz Trevisa, in sicer prvokategornik Furlanetto in drugokategornik Trifoglio sta bila pred leti državna moštvena prvaka A lige in njune dolgoletne izkušnje so prišle tudi tokrat na dan. Kljub temu lahko rečem, da smo se enakovredno borili in sami rezultati tekem kažejo na izredno izenačenost posameznih dvobojev. Skoro

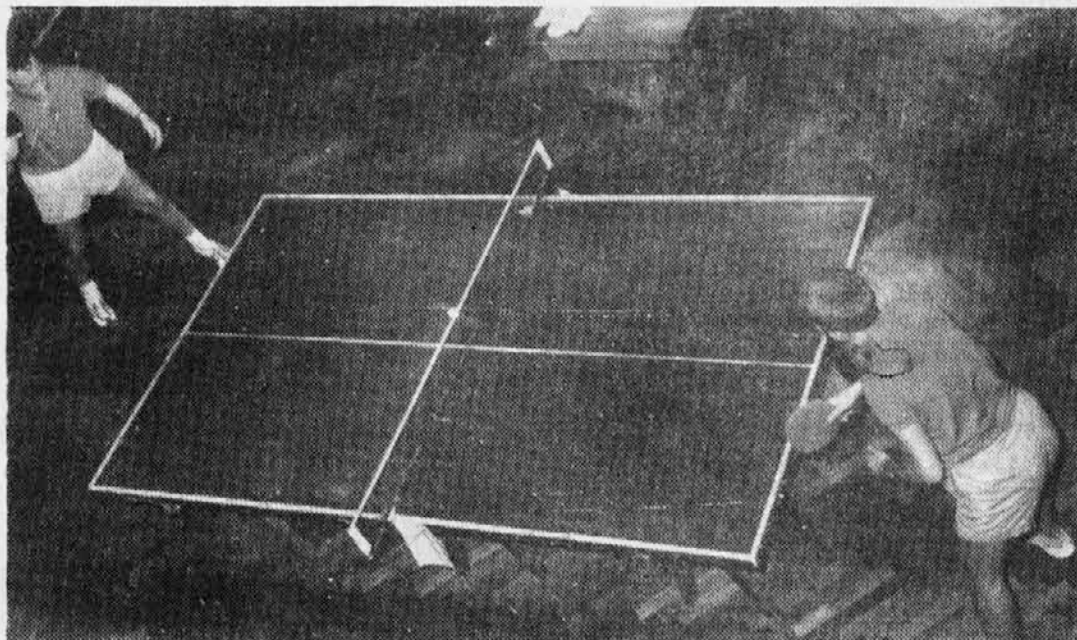
vse tekme so bile zelo napete, višek razburljivosti pa je srečanje doseglo v tekmi med najmlajšima atletoma obeh ekip, Bettiolom iz Trevisa in našim Adrijanom Tavčarjem. Oba sta igrala dobro in skrajno požrtvovalno. Zavedala sta se, da je rezultat njunega spopada odločilen za dokončni izid. Naš Adrian je dal vse iz sebe. Prvič v svoji karieri je v tako važnem srečanju igral na čas in bil že tik pred dragoceno zmago. Zal športna sreča ni bila na njegovi strani. Tekmo je izgubil z 21:23 v odločilnem setu. Do takrat je bilo stanje

4:3 za goste. Srečanje je torej odločilo, kot se večkrat zgodi, ena sama točka. Ker je Treviso dolej že izgubil eno srečanje, smo Borovci zaradi boljšega količnika v setih še vedno prvi na lestvici naše skupine B lige in imamo čisto realno še vedno velike šanse za tako zaželeni vstop v prvo ligo. Trenirati mislimo čim resneje in se v povratnem kolu v Trevisu oddolžiti za ta poraz.

Rezultati:

Bole : Bettiol 2:1; Košuta E. : Furlanetto 0:2; Tavčar : Trifoglio 1:2; Košuta E. : Bettiol 2:1; Bole : Trifoglio 2:1; Tavčar : Furlanetto 0:2; Košuta E. : Trifoglio 0:2; Tavčar : Bettiol 1:2; Bole : Furlanetto 1:2.

Končni izid: S. Z. BOR : BROKLYN TREVISO 3:6.
Edi Košuta

UPRAVA HOTELOV

„Bled“ IN „Daniela“ V RIMU

Via S. Croce in Gerusalemme 40

ROMA - Tel. 777-102

(lastnik VINKO LEVSTIK)

želi svojim gostom in rojakom vesele božične praznike ter blagoslova, zdravja, uspehov in sreče v letu 1968.

TRGOVSKO PODJETJE

Vesele božične in novoletne praznike vošči vsem cenjenim odjemavcem in prijateljem

FRANC TERPIN

BUKOVJE - ŠTEVERJAN

TELEFON 87-218

TRGOVINA JESTVIN - NAJVEČJA ZALOGA NAJBOLJŠIH POLJEDELSKIH STROJEV NA GORIŠKEM: KOSILKE IN MOTOKOLTIVATORJI (OKOPALNIKI) ZNAMKE »NIBBI« - TRAKTORJI »LAMBORGHINI« - KOSILKE »ALPINA« IN »IRIS« TER VRSTA DRUGIH STROJEV NAJBOLJŠIH ZNAMK

OBIŠČITE NAS IN BOSTE DOBRO POSTREŽENI!

KMETOVALCI, Ž. VINOREJCI, VINOGRADNIKI!

NAJBOLJE BOSTE POSTREŽENI V TRGOVINI VSEH KMETIJSKIH POTREBŠČIN

AGRARIA

PRI DARKOTU

G O R I C A - Ulica Carducci (Gospodsk. ulica), 45

BOGATA IZBIRA PRVOVRSTNIH SEMEN ZAŠČITIH SREDSTEV PROTI SKODLJIVCEM NA RASTLINAH IN PROTI VSAKOVRSNIM BOLEZNIM — V ZALOGI IMAMO RAZNOVRSTNE PLASTIČNE IZDELKE PO UGODNIH CENAH

VESEL BOŽIČ IN SREČO V NOVEM LETU!

Vesele božične praznike in srečno novo leto želijo:

HOTEL

»PRI POŠTI«

TRST - Trg Oberdan, 1 - Tel. 24-157

vošči svojim cenjenim gostom
srečno in uspeha polno novo leto

Vesele praznike želi
Znana trgovina z manufakturnim
blagom in drobnarijo

PETER PAVEL CEPAR

TRST - UL. UDINE, 36 - TEL. 28-296
Postrežemo vam z najboljšim blagom!
Obiščite nas in se prepričajte!

URARNA IN ZLATARNA

MIKOLJ

TRST - Campo S. Giacomo, 3 - Tel. 95-881

Bogata izbira švicarskih ur
in lično izdelane zlatnine

BUFFET

Tomažič

TRST
Ul. Cassa di Risparmio, 3 — Tel. 35-301
Kranjske klobase in kraški teran
dobiš pri TOMAŽIČU vsak dan

TRGOVINA JESTVIN

Alojz Jerkič

TRST, Str. Vecchia dell'Istria, 64 tel. 810-210

vsem svojim odjemavcem in prijateljem
želi vesel božič in uspeha polno novo leto!

ZNANA SLOVENSKA TRGOVINA
Z MANIFAKTURO IN TKANINAMI

EUROTEX

(MARIO FERFOLJA)

TRST - Ul. Mazzini, 46 - Tel. 94-550

želi svojim cenjenim odjemavcem
tu in onstran meje vesele praznike!

STOJAN UDOVIČ - FRANC

TRST - Piazza Ponterosso, 5

in Piazza Vecchia, 2 Tel. 29-686

Manufakturna trgovina z blagom
z veliko izbiro moškega in ženskega
blaga ter vsakovrstne konfekcije
želi svoji cenj. klienteli srečno novo leto

TRST - Ul. Carducci, 15

Telefon 29-656

Bogata izbira naočnikov, daljnogledov,
toplomerov in fotografskega materiala

TRGOVINA NA DROBNO
IN NA DEBELO

Keržè

TRST - Trg. S. Giovanni, 1 - Tel. 35-019

Emajlirani štedilniki in peči najmodernejših oblik za vsa goriva. Popolne opreme za kuhinje, jedilnice, restavracije iz emajla, nerjavečega (Inox) jekla, itd. Električni likalniki, sesalci za prah, pralni stroji, grelci za vodo, hladilniki, dekorativni predmeti umetne obrti od keramike do brušenega stekla. Lestenci ter vseh vrst električne luči klasične in moderne oblike

PRODAJA TUDI NA OBROKE

tiskarna

Graphis

trst

ulica sv. frančiška 20

telefon 29-477

VSE ZA KMETOVALCE

Edvard Furlani

TRST - Ulica Milano, 18 - Tel. 35-169

Krma za živino - Žita - Umetna gnojila -
Žveplo - Modra galica - Poljedelski stroji
Orodje - Vsakovrstna semena

Zastopnik za Trst in Gorico svetovno znanih strojev za obdelovanje zemlje ter kosilnice AGRIA

Kmetijska zadruga v Trstu

TRST, Ul. Foscolo, 1 Tel. 94-386

želi cenjenim klientom srečno novo leto!

ELEKTROINSTALACIJSKO PODJETJE

Milan Ambrožič

TRST - Ulica Miramare, 29 - Tel. 29-322

Popolna oprema za električne kuhinje, lestenci in vse vrste električnih luči klasične in moderne oblike - Vsakovrstna popravila in naročila

Trgovina z manufakturnim blagom
in modno drobnarijo

Kristan Susič

TRST - Ul., Roiano, 2 - Tel. 32-515

želi cenjenim odjemalcem
vesele praznike in mnogo uspeha!

Trgovina kmetijskih strojev in orodja

Marinac Vladislav

Trst. Str. Vecchia dell'Istria, 64 tel. 810-211

Umetna gnojila - Krma za živino - Prvovrstna semena lastnega pridelka in inozemska - Trte, sadna drevesa, razne cvetlične sadike, vrtnice, itd. - Poljedelski stroji in druge potrebščine vošči vsem odjemavcem vesele praznike

Giacomo Vatovec Succ.

TRST

Ul. Torrebiana, 19 - Tel. 23-587, 37-561
IMPORT - EXPORT

vošči vesele praznike vsem znancem
in prijateljem

GOSTILNA

Ostrouška

TRST - Ulica S. Nicolò, 1 - Tel. 37-918

tržaška knjigarna

TRST - Ul. sv. Frančiška, 20
Tel. 61-792

Najnovejša slovenske knjige
Šolske in pisarniške potrebščine
Jugoslovanski folklorni predmeti
želi vesel božič in srečno novo leto
vsem prijateljem dobre knjige

BCIKB

BANCA DI CREDITO DI TRIESTE

S. P. A.

TRŽAŠKA KREDITNA BANKA

GLAVNICA - LIR 600.000.000 - VPLAČANIH LIR 300.000.000

TRST - ULICA FABIO FILZI ŠT. 10

TEL. ŠT. 38-101, 38-045

BRZOJAVNI NASLOV: BANKRED

Potovalni in turistični urad

»AURORA«

TRST - Ul. Cicerone, 4 - Telefon 29-243

URARNA IN ZLATARNA

GRUDEN KAREL

TRST - Ul. Battisti, 13 Tel. 96-306

Vesel božič in srečno novo leto 1968 želi
Trgovina z jestvinami

V I S I N I

TRST - Ul. Roma, 15 - Tel. 23-094

Zaloga drv in premoga

ANTON FLORIDAN

TRST - Ulica Ricci, 4 - Tel. 95-714

LINOTIPIJA

L. Pegan

TRST

Ul. U. Polonio, 5

Tel. 725-360

Zaloga tepih. papirja

T. PANJEK GODINA

TRST - Ul. Mazzini, 7 Tel. 37-636

Drogerija

ČEKET

TRST - Ul. Solitario - Tel. 95-442

želi odjemavcem vesele praznike!

Trgovina z jestvinami

ANDREJ OBERSNEL

TRST - Ul. Maiolica, 1 - Tel. 93-070

Želite dobro hrano in pijačo?

Gostilna »AL GAMBERO« (Pri Raku)

Trst - Ul. Udine, 27 - Tel. 24-938

Vam bo gotovo ustregla

»EDILNA«

PERTOT ZVONIMIR

s. a. s. di Pertot

TRST - Barkovlje, Ul. Boveto, 24 - T. 61-716

Zobozdravnika

Dr. Stanislav in Pavel Pavlica

TRST - Ul. Gheda, 9 - Telefon 31-813

Trgovina in delavnica čevljev

GEC

Trg tra i Rivi, 2 - Tel. 31-198
ROJAN

vošči vesele praznike!

TRGOVINA Z JESTVINAMI

MILAN BEVK

TRST - Ul. D'Annunzio, 9 - Telefon 41-572

GOSTILNA

N I N I

vošči cenjenim gostom
vesel božič in srečno novo leto 1968
TRST - Ul. Valdirivo, 32 - Tel. 38-915

Najlepše cvetlice dobite pri

»IVANKI«

TRST - Ul. dell'Istria, 10 - Tel. 95-052

Mlekarna

MARTELANC VIDA

TRST - Ul. Miramare, 50 - Tel. 29-345
vošči vsem cenj odjemavcem vesele praznikeObilo uspeha in sreče v novem letu 1968
želi cenjenim odjemavcem

Trgovina jestvin OREL JOŽE

TRST - Ul. Geppa, 8 - Tel. 23-869

B I F E'

„Pino“

TRST - Ul. Gheda, 3

Tel. 24-780

vošči vsem vesele praznike

Miran Kuret

ZALOGA VINA, LIKERJEV - UVOZ - IZVOZ

TRST - Ul. Valdirivo, 3 - Tel. 28-926

želi svojim odjemalcem uspešno novo leto!

Gradbeno podjetje KARLO BAN & Co.

družba z o. z.

TRST - Ul. Maiolica 1/1 - Tel. 90-821

želi vsem srečno in uspešno novo leto

RIBARNICA

PERTOT MARČELA

Trst - Barkovlje, Ul. Perarolo, 2 - Tel. 28-415

želi vsem vesele praznike

AUGUST ŠČUKA

Trgovina jestvin

TRST - Ul. Commerciale, 94 - Tel. 35-030

Vesele praznike!

Manufaktura in papirnica

MILAN SANCIN

Trst, Str. Vecchia dell'Istria - Tel. 811-205

vošči cenjenim odjemalcem

srečno novo leto 1968

Srečno novo leto

želi vsem cenjenim odjemavcem

Avgust Gregorič

TRGOVINA JESTVIN

TRST

Ul. Commerciale, 25 - Tel. 29-658

Gostilna KOBOL (JADRAN)

Trst - Ul. dell'Industria, 16 (Sv. Jakob)
Tel. 44-505

želi vesel božič in srečno novo leto

Uvozno izvozno podjetje

TECHNA

TRST - Ulica Gheda, 2 - Tel. 35-907
Telegram: TECNALUIN

ZLATARNA

SPLENDEnte
(ŠKERLJ)TRST - Ul. F. Filzi, 5 Tel. 23-379
vošči cenjenim odjemavcem srečno novo leto

Pekarna in slaščičarna

VIKTOR ŠIRCA

TRST
Str. Vecchia dell'Istria, 2 Tel. 812-223
želi vsem vesele praznike

CVETLIČARNA

» SAVINA «

TRST - Ul. Istria, 10 - Tel. 55-590

Samopostrežna trgovina
 TRST **DANILO ŠIRCA**
 Strada Vecchia dell'Istria, 4 - Tel. 812-209
 želi cenjenim odjemavcem
 polno uspeha v novem letu 1968

KROJAČNICA

PODGORNIK LEOPOLD

TRST - Ul. Carducci, 32 Tel. 41-605

Trgovina jestvin

MARCEL NADLIŠEKTrst - Ul. Pascoli, 27 Tel. 722-351
vošči vsem prijetno novo leto

Znani tapetnik

PAHOR MARIJTRST - Ul. S. Anastasio, 12 - Tel. 61-218
Sprejema vsakovrstna naročila in popravila

FOTO STUDIO

E G O N

Trst, Ul. Oriani, 2/1 - Tel. 93-295 (Barriera)

O P Č I N E

ZALOGA VSAKOVRSNEGA
STAVBNEGA MATERIALA**Daneu Alojzij**

OPČINE - Proseška ul., 13 - Tel. 221-044

DRUŠTVENA PRODAJALNA
NA OPČINAH

z. z. o. p.

OPČINE, Alpiska ulica, 85

Telefon 221-054

TRGOVINA JESTVIN

JOSIP ŠKABAR

OPČINE - Narodna ulica, 42 Tel. 221-026

se vljudo priporoča svojim odpemavcem
tu in onkraj meje

RESTAVRACIJA

DANEU

OPČINE - Narodna ulica, 194 Tel. 221-241

TRGOVINA IN PEKARNA

ZORA ČOK

OPČINE - Narodna ulica, 61 Tel. 221-046

URARNA IN ZLATARNA

ANTON MALALAN

OPČINE - Proseška ul., 18 Tel. 221-465

Gostilna

EMILIJA SOSIČ - VREMECOPČINE - Narodna ulica, 65
Veseli božič in uspeha polno novo leto 1968

ZALOGA STAVBNEGA MATERIALA

CELESTINA DANEU - DANIELI

OPČINE - Narodna ulica, 77 Tel. 221-034

TRGOVINA S KOLESI IN MOTOCIKLI
TER MEHANIČNA DELAVNICA**FRANC BRUNDULA**

OPČINE - Narodna ul., 118 Tel. 221-022

VELIKI REPEN

Z G O N I K

B A Z O V I C A

HOTEL IN RESTAVRACIJA

KRIŽMAN

VELIKI REPEN - Tel. 227-115

vošči svojim gostom in prijateljem
srečno novo leto!

GOSTILNA

Guštin

ZGONIK - Telefon 225-102

Veseli božič in uspeha polno novo leto želi

GOSTILNA

Na Pošti

(Zora Presl)

BAZOVICA, št. 95

Telefon: 226-125

P R O S E K

REPENTABOR - COL

M A V H I N J E

MANUFAKTURNA TRGOVINA

RAFAEL ŠTOKA

PROSEK - Tel. 225-121

vošči klientom in znancem srečno novo leto

Hotel „KRAS“

REPENTABOR - Tel. 227-113

vošči svojim gostom srečno novo leto

GOSTILNA

U R D I H

MAVHINJE, 23 - Tel. 20-153

želi gostom in znancem srečno novo leto

TRGOVINA JESTVIN

K A N T E

PROSEK, 152 - Tel. 225-223

P A D R I Č E

GOSTILNA

DOLENC

PROSEK - Devinščina 3 - Tel. 225-214

Zaloga domačega vina, kraškega terana
in pršuta **L. GUŠTIN**

COL, 8 (Repentabor) Tel. 227-120

vošči cenjenim odpemalcem in prijateljem
srečno novo leto 1968

GOSTILNA

G R G I Č

PADRIČE 36

Telefon 226-112

vošči cenjenim gostom in prijateljem
srečno novo leto

NABREŽINA

ŽELEZNINA, GRADBENI MATERIAL, itd

Terčon Josip

NABREŽINA 124 - Tel. 20-122

TRGOVINA ELEKTRIČNIH PREDMETOV

Miro Francčeskin

NABREŽINA CENTER - Tel. 20-238

SESLJAN

ŽELEZNINA, GRADBENI MATERIAL itd.

Terčon Andrej

SESLJAN, 27

Tel. 20-220

PEKARNA IN
SLAŠČICARNA**GRILANC**

NABREŽINA 109 - Tel. 20-231

želi vsem srečno novo leto

GOSTILNA
VIŽOVLJE, 8**BLAŽINA**

Telefon 20-152

najemnici ZOFKA in MIRANDA
voščita vsem srečno novo leto 1968

Samopostrežna trgovina jestvin

DANILO LEGIŠA

SESLJAN (center) - Tel. 20-158

vošči cenjenim odjemalcem in prijateljem
srečno novo leto**GORICA****Katoliška knjigarna**

GORICA — TRAVNIK

Piazza Vittoria

PAPIRNICA

KNJIGARNA

DEVOCIONALIJE

Na drobno in na debelo

Bogata izbira

VinoagrariaVSE ZA NJIVO, TRTO, TRAVNIK
ZA HRAM, HLEVE IN POLJE

GORICA

Piazza Vittoria, Travnik, 4 - Tel. 53-95

ZALOGA DRV, PREMOGA in
STAVBNEGA MATERIALA -
PLOŠČICE**SAJOVIC**GORICA - Trg Cavour, 6
Stari Trg

Tel. 34-96

ELEKTRIČNE
IN VODOVODNE NAPELJAVE**STANKO KOREN**

GORICA - Ul. Mattioli, 11

Tel. 32-71

Vesele in blagoslovljene praznike želi
vsem svojim cenjenim odjemalcem
ZNANA TRGOVINA ČEVLJEV
IN VSAKOVRSNEGA OBUVALA**KOSIČ BENEDIKT**

RAŠTELJ 1 - GORICA

Nudimo Vam veliko izbiro prvovrstnega
blaga po ugodnih cenah

ZNANA URARNA IN ZLATARNA

ŠULIGOJ

GORICA - Ul. Carducci, 49 (Gosposka ulica)

Prenovljena gostilna »PEPI«

se priporoča cenjenim gostom; nudi pristna
briška vina in postreže z domačo kuhinjo
OSLAVJE pri GORICI

Tel. 51-74

IMPORT

EXPORT

JOSIP KERSEVANIdi B. KERSEVANI & C. Coc. n. c.
GORICA - Korzo Italija, 75

Tel. 26-43

TRGOVINA JESTVIN

VELIŠČEK TEODORGORICA - Svetogorska cesta, 121 - Tel. 32-85
vošči vesele praznike

TRGOVINA JESTVIN

BUDIHA MIRKO

GORICA

Ulica Veniero, 6
Ulica V. Veneto

Tel. 29-18

NAJBOLJŠA POSTREŽBA!

Trgovina z mešanim blagom

BAUCON MARIOGORICA - Ulica Carducci 12 (Gosposka ul.)
Vošči vsem kupovalkam in kupcem vesele
praznike in se priporoča za nadaljnji obisk**VETRIH IVAN**ZALOGA GORIVA NA DROBNO
IN NA DEBELO — PRODAJA
KEROZENE UVOZ - IZVOZ
GORICA - Ulica Lantieri 5

Tel. 25-27

GOSTILNA

PAULINTOČI PRISTNA BRIŠKA VINA
Z DOMAČO KUHINJO

GORICA Viale XX Settembre, 138

PODJETJE **CUK** GORICA

Trg Cavour, 9

Tel. 35-36

Corso Verdi, 54

Tel. 21-60

**KMEČKA
BANKA**

R. Z. Z O. J.

GORICA

ULICA MORELLI 14

TELEFON 22-06

Ustanovljena leta 1909

TISKARNA "BUDIN"

GORICA - RIVA PIAZZUTTA 18

Telefon 26-76

MODERNO UREJENI TISKARSKI OBRAT

ZA MNOŽIČNA NAROČILA IN NAJLIČNEJŠE IZDELKE
Vošči vsem cenjenim naročnikom in odjemalcem srečne praznike
in uspehov polno novo leto 1968

ZNANA TOVARNA POHIŠTVA

Prinčič IvanVošči vsem cenjenim odjemalcem
vesel božič in srečo v novem letu**CORMONS - KRMIN**

Viale Venezia Giulia 6

Telefon 6221

Obiščite nas, da se prepričate o prvovrstni
kakovosti in o ugodnih cenah naših izdelkov

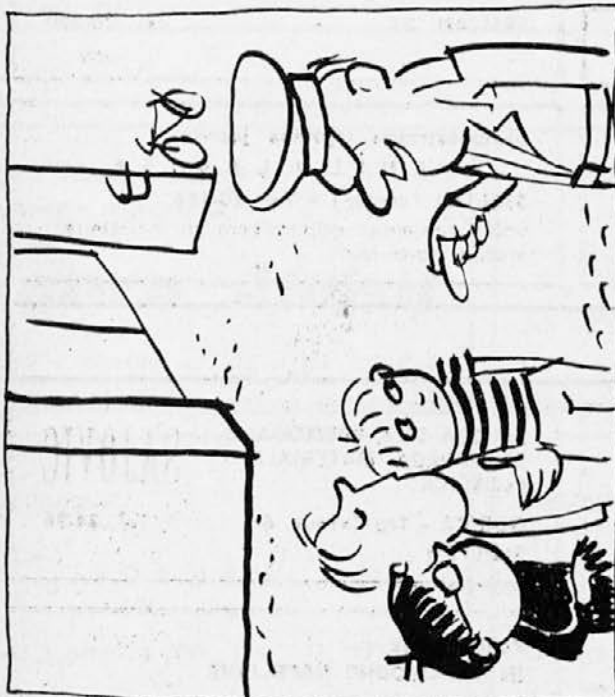
Srečka

Riše ANDREJ NOVAK

35

na podstrešju

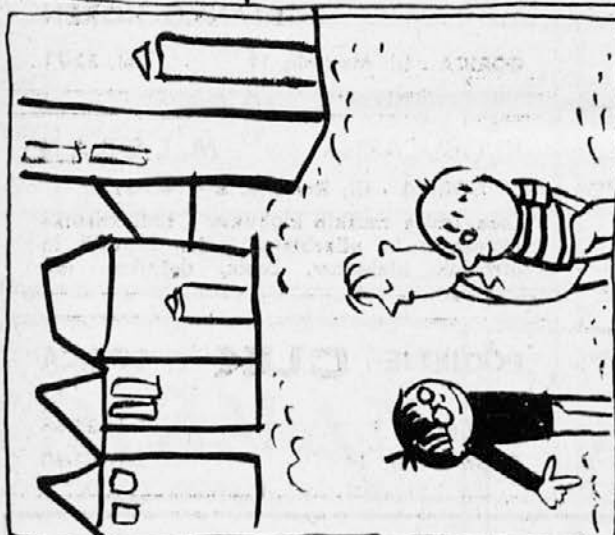
Piše TONE FORNEZZI

»Smo« je namesto Marka vzkliknil Pik.
»Velika triperesna deteljica smo. To smo in bomo ostali! V nesreči spoznaš prijatelja. Zdaj pa, prijateljčka, napnita ušesa! Videla bosta, da je moja nova ideja zares perfektna!«

Prišli so do Markove hiše in vsi trije sedli na večno stopnico. Dario je ravnokar odprl usta, ko je prišel po ulici miličnik.

»Prav vas iščem, fantje!«

po licih. Bilo ga je sram, zlasti pred tovarišema. Toda naj se je še tako trudil, nič ni mogel. Solze so mu kar same drle po licih. Preveč je bilo vsega v teh zadnjih dneh.

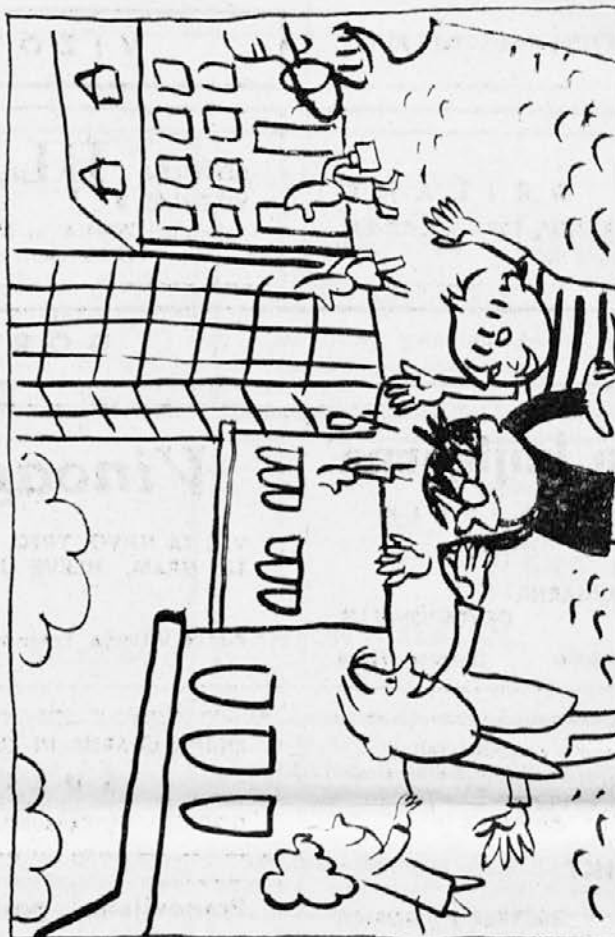
»Marko, nikar se ne cmeri, vse bo še dobro,« ga je tolažil Pik.

»Marko, bodi priden in mene poslušaj!« je začel Dario in se postavil pred Marka. »Ali smo prijatelji ali nismo?«

69. Marko in Pik sta bila prepričana, da Dario ne govori v veter, saj se je pravkar izkazal kot pravi mojster, kot pravi Sherlock Holmes. Vse to pa je še najbolj grizlo Marka. Veljal je za odraslega, pametnejšega, za preudarnega fanta, toda tokrat je najprej hudo zgrešil, izgubil srečko in se v operaciji »Leksikon« niti najmanj izkazal. Najraje bi umrl.

Pa ni umrl. Le solze, debele solze so mu tekale

Marku, Dario in Piku je bilo, kot da se jim sanja. Sele potem, ko jih je tovariš direktor peljal v slaščičarno na torte, so hodili kot mesečniki.

»Naš Drejc bo torej le dobil moped. Hura, hura, hura!«

»Ti, Dario,« se je zasmejal Marko. »Kaj pa je s tvojo perfektno idejo?«

»Misli sem, da bi Drejcu vendarle nekako kupili moped,« je odvrnil Dario in se skrivnostno nasmešnil.

K O N E C

70. Miličnik jih je odpeljal na postajo ljudske milice, navkljub vsemu jih je bilo pa le malce strah. Le kaj bo še? Komandir jih je veselo sprejel, v pisarni pa je bil tudi starejši mož z očali. »To je direktor CENTRO IMPORT EXPORTA,« je dejal komandir fantom in se obrnil k direktorju: »To pa so ti trije pogumni fantiči!«

»Me veselji, me veselji, zares pogumni fantje!« je začel počasi in preudarno tovariš direktor. »Največjo uslugo ste pravzaprav naredili nam. Tista dva lopova sta imela pravilno šifro naše